

1 ponedjeljak, 31.10.2005.
2 [Otvorena sednica]
3 [Optuženi je ušao u sudnicu]
4 ... Početak u 14.22h
5 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Ustanite, molim.
6 Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda.
7 Izvolite sestti.
8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dobar dan svima. Molim sekretara da
9 najavi predmet.
10 SEKRETAR: [simultani prevod] Časni Sude, ovo je predmet IT-00-39-T,
11 *Tužilac protiv Momčila Krajišnika*. Hvala.
12 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Zahvaljujem sekretaru.
13 Na stolu smo zatekli dokazni predmet 5954, verziju na B/H/S-u. Ne znam
14 ko nam je to dostavio, pretpostavljam da je to Tužilaštvo. Pretpostavljam da
15 nema potrebe da sve bude prevedeno, već da samo relevantni delovi budu
16 prevedeni, na primer, naslovi i spiskovi, kako bismo mogli da se snađemo u
17 dokumentu.
18 G. HARMON: [simultani prevod] Spremni smo to učiniti, časni Sude.
19 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Hvala.
20 Gospodine Stewart, da li je Odbrana spremna da pozove sledećeg svedoka?
21 G. STEWART: [simultani prevod] Da, časni Sude.
22 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Nema zaštitnih mera, koliko mi je
23 poznato.
24 G. STEWART: /prevod engleskog transkripta: "Ne, časni Sude."/
25 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Što znači da je Vaš sledeći svedok,
26 gospodin Lazar Stavnjak.
27 G. STEWART: [simultani prevod] Tačno, časni Sude.
28 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Molim da se uvede svedok u sudnicu.
29
30

1 G. STEWART: [simultani prevod] Samo da napomenem dok dovode svedoka, mi
2 smo dodatak s informacijama u vezi ovog svedoka, dostavili Veću. To je urađeno
3 tek danas, prilično rano. Pretpostavljam da nema nikakvih pitanja koja
4 proizilaze iz toga, niti problema. Procena je sada da će svedok svedočiti tokom
5 dva i po do tri sata. Naravno, to je samo procena, niko ne zna tačno koliko ćemo
6 brzo napredovati.

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ni mi ne znamo. Pretpostavljam da stvari
8 koje se tiču biografije svedoka, pitanja se mogu postaviti na sugestivan način.
9 Vidim da, gospodine Harmon, klimate glavom.

10 G. HARMON: [simultani prevod] Neće puno biti toga, govorićemo o nekim
11 osnovnim stvarima koje se tiču geografije i činjenica u vezi opštine i mislim da
12 je zgodnije da se postave sugestivna pitanja o tome.

13 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da.

14 [Svedok je ušao u sudnicu]

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dobar dan, gospodine Stavnjak.

16 SVEDOK: Dobar dan.

17 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pre nego što počnete sa svojim iskazom,
18 Pravilnik o postupku i dokazima iziskuje da date svečanu izjavu da ćete govoriti
19 istinu, celu istinu i ništa osim istine. Poslužitelj Vam je upravo predao taj
20 tekst, molim Vas da date svečanu izjavu.

21 SVEDOK: LAZAR STAVNJAK

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SVEDOK: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, cijelu istinu i ništa
2 osim istine.

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Puno Vam hvala, gospodine Stavnjak.
4 Izvolite sestti. Najpre će Vas ispitivati gospodin Stewart, zastupnik Odbrane.

5 Ispituje g. Stewart:

6 [Branilac ispituje putem prevodioca]

7 G. STEWART: [simultani prevod] Vi ste gospodin Lazar Stavnjak, zar ne?

8 O: Da.

9 P: Imate 47 godina i do negde 1992. godine živeli ste celi život u
10 Goraždu, zar ne?

11 O: Da.

12 P: Mi ćemo govoriti o nekim ličnim podacima u vezi Vas, ali najpre da
13 Vas pitam: Vi nikada niste bili član Komunističke partije, zar ne?

14 O: Ne.

15 P: Trenutno živite u Čajnici/u engleskom transkriptu: "Čajniče"/ gde ste
16 zamenik gradonačelnika i zaduženi ste za poslovna pitanja, pitanja privrede, zar
17 ne?

18 O: Da. Ne zamjenik načelnika, pomoćnik... saradnik načelnika.

19 P: Takođe ste odbornik u Skupštini opštine i predsednik kluba odbornika
20 SDS-a u Čajnicama /u engleskom transkriptu: "Čajniče"/?

21 O: Da.

22 P: A u svojstvu saradnika načelnika, Vi ste plaćeni za taj posao koji
23 obavljate, zar ne?

24 O: Da.

25 P: To je Vaše jedino zanimanje sada, zar ne?

26 O: Da.

27

28

29

30

- 1 P: Premda, Vi ste inženjer mašinstva, zar ne?
- 2 O: Da, peti stepen mašinske struke.
- 3 P: Pokazaću Vam kartu za nekoliko trenutaka, ali najpre da rezimiramo
- 4 kako bi Pretresno veće moglo da prati molim da potvrdite ako samo u pravu
- 5 Goražde je opština jugoistočno od planine... /u engleskom transkriptu:
- 6 "Jahorina"/
- 7 PREVODILAC: Prevodilac nije čuo ime planina.
- 8 G. STEWART: [simultani prevod] ...i reka Drina prolazi kroz grad, i
- 9 ukupno imamo tri mosta preko reke Drine u gradu Goražde, zar ne?
- 10 O: Da.
- 11 P: I koliko Vam je poznato, mada se to može i proveriti, po popisu iz
- 12 1991. godine, ukupno je u opštini Goražde bilo 40.600 stanovnika, a etnička
- 13 struktura, recite da li se slažete sa time ili ne, struktura je bila da 27.500
- 14 stanovnika ili 68% stanovnika opštine su bili Muslimani, 12.200 su bili Srbi,
- 15 odnosno 29%, i mali broj je bio Hrvata i Jugoslavena, Crnogoraca i ljudi
- 16 pripadnika drugih nacionalnosti; nekih ukupno 800 ljudi. Da li se to slaže s
- 17 onime čega se Vi sećate?
- 18 O: Da, uglavnom tako.
- 19 P: Nema značajnijih razlika između onoga što sam ja upravo sada rekao i
- 20 onoga što je Vaše sećanje iz tog vremena, da li sam u pravu?
- 21 O: U pravu ste.
- 22 P: Ja ću sada dati jedan opis, a neću ići kroz sve tačke na karti, sve
- 23 se da proveriti. Grad Goražde se sastoji iz područja u kojima dominira jedna
- 24
- 25
- 26
- 27
- 28
- 29
- 30

1 nacionalna grupa, a ima i delova koji su mešoviti, zar ne?

2 O: Da.

3 P: Muslimansko stanovništvo koje je u većini je, prevashodno bilo u
4 području Mahale - grada - gde je bilo oko 9.000 stanovnika Muslimana, zar ne?

5 O: Da.

6 P: Muslimani su takođe živeli između gradskog mosta i zajednice Bašći...

7 PREVODILAC: Ako je prevodioc ispravno čuo, ili Baški.

8 G. STEWART: [simultani prevod] ...i tu su živeli zajedno sa Srbima, zar
9 ne?

10 O: Da.

11 P: Preostali deo muslimanskog stanovništva bio je u okolnim naseljima,
12 konkretno: Ilovači, Mravinjac, Bosanica, Novakovići, Obićevac, Zubčići, Trebeško
13 Brdo, Zapljevac, Uštupača /u engleskom transkriptu: "Ustiprača"/ i Dupači/u
14 engleskom transkriptu: "Kopači"/. Da li sam u pravu?

15 O: Da.

16 P: Srbi su prevashodno živeli u selima: Potkozara, Dubište, Biljen /u
17 engleskom transkriptu: "Biljin"/, Povnjica /u engleskom transkriptu:
18 "Povrsnica"/, Borak Brdo, /u engleskom transkriptu: "Ranjen"/ Glamoč, Gornja
19 Brda i Podhranjen.

20 O: Da.

21 P: Srbi su u Goraždama prevashodno živeli u samom središtu grada, tako
22 da je u samom gradu prevashodno bilo srpsko stanovništvo. Da li sam u pravu?

23 O: Mješovito, ali veliki broj Srba je živio u centru grada.

24 P: A u tom delu opštine, uključujući Višegrad, Foča, Čajnice /u
25 engleskom transkriptu: "Čajniče"/, Rogatica, Kaljinovik, Goražde, u to vreme
26 govorim o početku 1990-ih godina, dakle, Goražde je ekonomski gledano bio
27 najrazvijeniji deo opštine, zar ne?

28

29

30

- 1 O: Da, regiona.
- 2 P: I najvažnija preduzeća u Goraždima su bili "Unis" i hemijska fabrika
3 "Azot" Vitković?
- 4 PREVODILAC: Ako je prevodilac ispravno čuo.
- 5 O: Da, dva najveća kolektiva "Unisova" fabrika "Pobjeda" i fabrika
6 azotnih jedinjenja "Azot", Vitkovići.
- 7 P: Da li možemo reći da početkom 1990-e i sredinom 1990-e godine među-
8 etnički odnosi u opštini Goražde su u principu, bili dobri, zar ne?
- 9 O: Da.
- 10 P: Da li je bilo nekih promena odnosno nesloge u tom odnosu početkom
11 1980-ih godina?
- 12 O: Početkom 1980-ih godina su se pojavile neke ekstremne muslimanske
13 grupe koje su tada prema saopštenjima Službe za državnu bezbjednost u to vrijeme
14 okvalifikovale tako kao ekstremnu djelatnost, gdje je nađeno neko oružje kod
15 nekih pripadnika muslimanske nacionalnosti i oni su sankcionisani, osuđeni i
16 odležali su kazne zatvora.
- 17 P: Na koliko dugo su bili zatvoreni, da li se sećate?
- 18 O: Ne znam... bio je... krivična djela su sve bila i odgovarali su po
19 krivičnom zakoniku... zakonu bivše SFRJ, odnosno Bosn... Republike Bosne i
20 Hercegovine.
- 21 P: Dakle, ne sećate se koju su kaznu dobili?
- 22 O: Dobili su zatvorske kazne, a... ne mogu... ne mogu se tačno sjetiti,
23 ovaj, koliko dugo je to iznosilo.
- 24 P: Da li se sećate imena nekih od muškaraca, pretpostavljam da su to
25 bili muškarci, koji su bili osuđeni?
- 26 O: Te...teško se mogu tačno sjetiti imena... znate, znam neka imena,
27
28
29
30

1 neka prezimena da... ovaj... ne mogu tačno sa sigurnošću reć ime i prezime
2 svakog koji je tu bio, ali naravno da... u dokumentima, u dokumentima zvaničnim,
3 bivše Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine u odelenju za državnu
4 bezbjednost sva ta dokumentacija postoji.

5 P: Navesti ću neka imena. Imam Agokurovac... Agokurović. Da li je to bio
6 jedan od tih ljudi?

7 O: Da.

8 P: Safet Efendić, časovničar, da li je i on bio među njima?

9 O: N...nisam baš siguran. Prezime sigurno jeste, al' ne mogu se sjetit
10 tačno imena, znate.

11 P: Efendić je dakle tačno?

12 O: Da, da.

13 P: A Imam Hasanbegović, da li je bilo ko pod tim imenom bio među tim
14 ljudima?

15 O: Da, da, da.

16 P: Kakvu je on konkretnu ulogu odigrao u svemu tome?

17 O: Pa, mislim da je on bio tu negdje na... u vrhu te organizacije, to
18 je... Njegova supruga je bila doktor, dječji, doktor pedijatrije.

19 P: Da li ste Vi u to vreme imali nekih ličnih saznanja o tome koja je
20 bila svrha te organizacije? Za šta su se zalagali?

21 O: Pa nisam imao tačna saznanja, samo ono što smo... što sam čuo iz
22 štampe, i štampa je pisala i znate kako je u onom sistemu bilo, šta je sve moglo
23 biti objavljeno, a šta ne.

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Ukratko, šta je bilo rečeno koja je svrha ili koja su zalaganja te
2 organizacije?

3 O: Pa z... ne, ja ne znam svrhu njihovu... njihovog udruživanja, ali
4 kada je otkrivena ta grupa o kojoj govorimo, nađeno je o... naoružanje, nađeno
5 je neko naoružanje, pješadijsko neke... tako. Ta...tako je bar... tako... takva
6 ja saznanja imam, ta...tada sam imao takva saznanja.

7 P: Da li je i kasnije tokom 1980-ih godina bilo drugih slučajeva da su
8 Muslimani vršili takve aktivnosti?

9 O: Pa posle otkrivanja te grupe, dakle, njihova aktivnost je bila, evo
10 ako mogu da kažem, udruženje radi neprijateljske djelatnosti. Znae, u onom
11 sistemu se to tako..., ovaj, tako govorilo. U to vreme je bila ta grupa, posle
12 nemam saznanja i nisam imao saznanja za dalje aktivnosti.

13 P: Da li je bilo sličnih srpskih aktivnosti bilo kad tokom 1980-ih
14 godina na području Goražda?

15 O: Pa, ako se može nazvati, to je bilo karakteristično za onaj sistem u
16 kojem smo živjeli do 1990. godine, u trenutku kada je otkrivena ova grupa o
17 kojoj smo govorili, Služba državne bezbjednosti je napravila jednu ravnotežu pa
18 je otkrila tamo negdje u okolini Rogatice da je u kući pravoslavnog sveštenika
19 na krštenju njegovog sina, da su pjevane srpske običajne pjesme. Za takav čin
20 pjevanja srpskih običajnih pjesama, pravoslavni sveštenik osuđen je kaznom
21 zatvora u... od četiri godine.

22 P: Da li je taj događaj, hapšenje sveštenika, da li je na području
23 Goražda bilo shvaćeno da to ima bilo kakve veze sa aktivnostima Muslimana i sa
24 time da su Muslimani bili osuđeni? Mislím na onaj događaj o kojemu ste nam
25
26
27
28
29
30

1 maločas govorili.

2 O: Pa, nije to... nije to tako se tretiralo. To je režirano od onog
3 sistema, znate. Ako se pojavi nacionalizam na jednoj strani, on... mora nešto da
4 se nađe na drugoj strani da se ta ravnoteža drži. Mislim, na takvim... na takvim
5 osnovama je taj sistem se održavao.

6 P: Želeo bih da pređemo na jun 1990. godine, gospodine Stavnjak.
7 Postaviću nekoliko sugestivnih pitanja u vezi osnovnih činjenica. Juna 1990.
8 godine, SDA, prevashodno muslimanska stranka, je organizovana na području
9 opštine Goražde, zar ne?

10 O: Da.

11 P: A zatim, jula 1990. godine, opštinski komitet SDA je obrazovan i
12 gospodin Hadžija Efendić /u engleskom transkriptu: "Hadžo Efendić"/ je bio na
13 čelu tog komiteta i on je ekonomista koji je radio u pošti u Goraždu, zar ne?

14 O: Da.

15 P: Da li Vam je bilo poznato da je obrazovan taj opštinski komitet SDA,
16 u to vreme?

17 O: Da. Inicijativni odbor i posle, opštinski odbor.

18 P: Da li ste lično imali nekih saznanja u to vreme o veličini i ko je bio
19 u tim komitetima?

20 O: Nemam posebnih saznanja, znam da je na čelu Stranke demokratske
21 akcije bio gospodin Hadžo Efendić.

22 P: A Vi ste njega poznavali lično, imali ste dobre odnose s njim, zar
23 ne?

24

25

26

27

28

29

30

- 1 O: Da i blizu smo stanovali.
- 2 P: U to vrijeme, sredinom 1990-ih, među raznim nacionalnim skupinama u
3 Goraždu je još uvijek vladao sklad, zar ne?
- 4 O: Pa da, možemo reći da su bili neki skladni nacionalni odnosi sve do
5 momenta dok se nisu formirale nacionalne stranke. U hrvatskom narodu prvo, pa
6 onda u muslimanskom narodu.
- 7 P: Kada su Hrvati... Hrvati su formirali tu nacionalno zasnovanu stranku
8 u Goraždu. Kada je to bilo?
- 9 O: M...mislio sam na nivo Bosne i Hercegovine jer u Goraždu je živilo
10 jako malo Hrvata, u procentima, mislim 99 po... po popisu iz 1991. godine.
11 Dakle, ukupno 99 Hrvata je živilo u Goraždu devedes... po popisu iz 1991.
12 godine.
- 13 P: Da, da, to je upravo što sam htio shvatiti. Drugim riječima, Hrvati
14 nisu formirali lokalnu stranku?
- 15 O: Ne nisu, ne.
- 16 P: Srbi u Goraždu, a kažem Vi, Vi ste bili jedan od Srba u Goraždu
17 gospodine Stavnjak, ste se počeli politički organizirati na dan koji se zove dan
18 svetog Panatelejmona. Je li to točno?
- 19 O: Tačno na dan svetog Pantelejmona, 9. augusta 1990. godine,
20 srp...srpski narod u Goraždu je osnovao svoju Srpsku demokratsku stranku i ja
21 sam izabran u taj inicijativni odbor.
- 22 P: Zapravo, toga je dana održan i jedan prilično velik skup ispred crkve
23 svetog Đurđa u Donjoj Subotinici ili Supotinici /u engleskom transkriptu:
24 "Sopotnici"/?
- 25 O: Da.
- 26 P: Da li je istog tog dana formiran i opštinski odbor SDS-a za Goražde?
27
28
29
30

1 O: Ne, opštinski odbor je formiran mjesec dana kasnije, negdje oko 8. do
2 10. septembra 1990., na fudbalskom stadionu u Goraždu.

3 P: Dakle, održan je još jedan skup na stadionu nogometnog kluba
4 "Radnički", a prisutno je bilo, otprilike, 5.000 ljudi, a to se dogodilo
5 početkom septembra 1990., jesam li u pravu?

6 O: Da.

7 P: Vi lično ste bili ili osoba koja je bila zadužena za organizaciju tog
8 skupa, ili ste na neki način vodili sam skup. Da li sam u pravu?

9 O: Da, ja sam bio u organizacionom odboru za održavanje osnivačke
10 skupštine Srpske demokratske stranke i vodio sam tu skupštinu, dakle, bio sam
11 najavljiivač svih gostiju koji su govorili na osnivačkoj skupštini.

12 G. STEWART: [simultani prevod] U redu 10 piše: "SDA", pretpostavljam da
13 je došlo jednostavno do greške, on je sigurno rekao "SDS".

14 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, da, shvaćamo.

15 G. STEWART: [simultani prevod]

16 P: Dakle, taj bi se skup mogao zapravo opisati kao osnivačka konvencija
17 SDS-a u Goraždu?

18 O: Da, tako je i ja iz tog razloga, gospodine, ovaj, govorim puno ime
19 Srpske demokratske stranke, da se ne bi ponavljale ove greške.

20 P: Hvala Vam. Na tom je skupu bio prisutan i doktor Radovan Karadžić.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Da.

2 P: Koji je i govorio.

3 O: Da.

4 P: Da li je na sastanku bio prisutan i gospodin Momčilo Krajišnik?

5 O: Da.

6 P: Neću Vas tražiti da mi doslovno kažete šta je rekao doktor Karadžić,
7 naravno, ali da li biste mogli ukratko navesti Pretresnom vijeću koje su bile
8 ključne točke, kakav je ton bio doktora Karadžića tom prilikom?

9 O: Pa evo, ako dozvolite, ukratko mogu. Ne znam da li ću interpretirati
10 baš onako kako je go... doktor Karadžić tada... tada govorio, ali je rekao
11 sledeće: da ni srpske, ni muslimanske, ni hrvatske majke neće rađati djecu koja
12 će ginuti za uređenje države. Za uređenje države treba trošiti pamet, a ne
13 ljudske živote. Srpski narod u Bosni i Hercegovini, i u Goraždu, naravno, pošto
14 je držao govor u Goraždu, traži ravnopravnost kao što će imati i druga dva
15 naroda u Bosni i Hercegovini. Građansku, nacionalnu, ekonomsku, vjersku i
16 kulturnu.

17 Tada je... tada je ista... isto gospodin Karadžić rekao da će se nakon
18 izbora, prvih višestranačkih, u Bosni i Hercegovini, formirati partnerska vlast,
19 a to znači, u Bosanskom Petrovcu, u Bosanskom Petrovcu ako Muslimani osvoje 15%
20 vlasti, Srbi će dati više... više učešća vla... u vlasti Muslimanima u Petrovcu

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 za onoliko koliko, na primjer, Srbi dobiju vlasti u opštini Kalesija, ili nekoj
2 drugoj opštini u kojoj su Srbi osvojili 15% vlasti.

3 P: Da se samo na trenutak sada pozabavimo Vašim vlastitim stavom. Da li
4 biste mogli Pretresnom vijeću ispričati ukratko zbog čega ste Vi bili izabrani
5 za sekretara SDS-a u Goraždu, u ljeto 1990. godine?

6 O: Pa naravno da ću ispričati. Ja sam odgojen, zahvaljujući mojim
7 roditeljima, u patrijahalnoj porodici koja je bila vaspitana pravoslavno, u...
8 pra... vj... po zakonima pravoslavne vjere. Čitavog mog života u moj dom dolazio
9 je sveštenik pravoslavni - naravno, zahvaljujući mojim roditeljima. A inače je
10 moj s... otac 20, dvajs..., do 25 godina služio pravoslavne sveštenike i išao sa
11 njima u njihovom obavljanju posla na goraždanskoj parohiji. Tako da su to
12 razlozi bili da sam važio za jednog, eto ako mogu da kažem, dopustite mi,
13 poštenog čovjeka, u koga je narod vidio da može da mu ukaže povjerenje.

14 P: A osoba koja je bila izabrana za predsjednika SDS-a u Goraždu bio je
15 gospodin Begović, je li tako?

16 O: Da, gospodin Stanoje Begović.

17 P: Vi ste ga poznavali, on je bio možda tri godine mlađi od Vas, ili
18 tako nešto?

19 O: Da, on je bio tri godine mlađi od mene.

20 P: Smatralo se da je on dobar izbor za to mjesto jer je obrazovan
21 čovjek, zato što je završio pravo, nije bio oženjen, pa se pretpostavljalo da će
22 imati više vremena i energije koju može posvetiti političkim aktivnostima. To su
23 sve bili faktori, zar ne?

24 O: Da, on je bio pravne struke i vjerovatno je to i odlučilo.

25 P: Samo da ukratko kažem, položaje koji su Srbi imali neposredno prije
26
27
28
29
30

1 višestranačkih izbora 1990., ja ću sada samo ukratko reći, pa Vi potvrdite da li
2 je to tačno. Srbi su bili na položajima predsjednika Izvršnog odbora opštine?

3 O: Da.

4 P: I načelnika regionalne policije, a to se ticalo regije koja je samo
5 uključivala Goražde, je li tako?

6 O: Da.

7 P: Predsjednik skupštine opštine bio je Musliman, u to vrijeme?

8 O: Da.

9 P: A što se tiče ovog položaja načelnika regionalne policije, postojao
10 je aranžman da su se oni rotirali, dakle, na tom je položaju prije
11 višestranačkih izbora bio gospodin Stanko Stanojević, ako se ne varam, Srbin,
12 zar ne?

13 O: Da, gospodin Stanko Stojanović.

14 P: Njegov je prethodnik bio Musliman, a prije njega je bio Srbin itd.

15 O: Da.

16 P: Krajem 1990. dakle, nakon višestranačkih izbora, da li ste bili na
17 nekom SDS sastanku koji se nije odvijao u samoj opštini Goražde?

18 O: Da, nakon održanih izbora, bio sam na jednom sastanku.

19 P: Da li je to bilo na Palama?

20 O: To je bilo u hotelu "Koran", u mjestu Pale.

21 P: Možete li nam reći kada tačno je bio taj sastanak, ako ne, onda
22 recite otprilike kada.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Pa mislim da je taj sastanak održan u prvoj polovini decembra mjeseca
2 1990. godine.

3 P: Da li ste Vi prisustvovali tom sastanku zajedno sa Vašim kolegom,
4 gospodinom Begovićem iz SDS-a Goražde?

5 P: Da.

6 P: On je još uvijek živ, zar ne, gospodin Begović?

7 O: Da.

8 P: Vas ste dvojica bili jedini predstavnici SDS-a iz Goražda na tom
9 sastanku?

10 O: Da.

11 P: Da li Vas je netko pozvao, netko iz SDS-a iz Sarajeva?

12 O: Da, iz rukovodstva stranke.

13 P: Da li je gospodin Krajišnik bio taj koji je uputio poziv?

14 O: Ne.

15 P: Sjećate li se tko je to bio onda?

16 O: Pa neko iz sekretarijata stranke, znate.

17 P: Otprilike koliko ljudi je bilo na tom skupu?

18 O: Pa na tom skupu je bilo blizu 300 ljudi, dakle, iz svih opština iz
19 Bosne i Hercegovine bar po dva predstavnika. Dakle, negdje blizu 300... 300
20 ljudi.

21 P: To su sve bili ljudi iz SDS-a?

22 O: Da, uglavnom su to bili predsjednici opštinskih odbora, njihovi
23 sekretari i potpredsjednici, uglavnom.

24 P: Da li je tamo bio doktor Karadžić?

25

26

27

28

29

30

- 1 O: Da.
- 2 P: On je predsjedavao tom sastanku, zar ne?
- 3 O: Da i on je održao pozdravni govor i onda su drugi, saradnici njegovi,
4 vodili taj sastanak.
- 5 P: Da li se konkretno sjećate da li je prisutan bio još neki od ključnih
6 članova SDS-a?
- 7 O: Pa mislim da je tu glavni... glavni posao koji smo trebali
8 dogovoriti, a to je implementacija rezultata izbora od 18 novembra 1990.,
9 predsjednik izvršnog odbora stranke, gospodin Ostojić.
- 10 P: Da li je tamo bio gospodin Vojislav Maksimović?
- 11 O: Pa ni...nisam siguran da... u gospodina Maksimovića, ali z...nam,
12 siguran sam, da je gospodin Ostojić vodio cijelo vrijeme sastanak.
- 13 P: Da li se sjećate da li je bio prisutan profesor Nikola Koljević?
- 14 O: Da.
- 15 P: Sjećate se ili je on bio prisutan?
- 16 O: Da, mislim da je bio prisutan.
- 17 P: A gospođa Biljana Plavšić?
- 18 O: Nisam siguran za gospođu Plavšić, vjerujte da, ovaj, sam dugo
19 razmišljao. Nisam... nisam... ne mogu da se sjetim baš tačno ko je
20 prisustvovao... cijelo... cijelog sastava.
- 21 P: Da li je gospodin Momčilo Krajišnik bio prisutan?
- 22 O: Ne.
- 23
- 24
- 25
- 26
- 27
- 28
- 29
- 30

1 P: U vrijeme tog skupa da li ste znali ko je uopće bio gospodin
2 Krajišnik?

3 O: Ne. Ja sam za gospodina Krajišnika čuo prvi put preko medija kad je
4 bio izabran za predsjednika skupštine Bosne i Hercegovine.

5 P: Da li ste ga viđali na televiziji?

6 O: Od tog momenta kad je izabran za predsjednika Skupštine Bosne i
7 Hercegovine.

8 P: Možete li reći da li ste ga prvi puta vidjeli na televiziji prije ili
9 nakon tog skupa u hotelu "Koran"?

10 O: Ne mogu tačno, ne mogu tačno da se sjetim kada je bila prva sjednica
11 Skupštine Bosne i Hercegovine, dakle, ako imate podatak, i moje prvo viđenje na
12 televiziji gospodina Krajišnika je bilo kada je izabran za predsjednika
13 Skupštine Bosne i Hercegovine, tog da...dana.

14 P: Zamoliću Vas da mi ukratko odgovorite, dakle, da li se sjećate riječi
15 koje je okupljenima uputio doktor Karadžić?

16 O: Da. Gospodin Karadžić je tada pozdravio tada sve prisutne, čestitao
17 svim predstavnicima opština, odnosno, rukovodstava Srpske demokratske stranke na
18 postignutom rezultatu na prvim višestranačkim izborima u Bosni i Hercegovini
19 i... i... zamolio... i zamolio da se vlast izvršna po opštinama formira na
20 partnerskoj osnovi, a to znači saradnja sa drugim političkim partijama.

21 P: Da li bi bilo moguće da na neki način ukratko opišete ton obraćanja
22 doktora Karadžića okupljenima?

23
24
25
26
27
28
29
30

1 O: Pa n... ne bi mogao sa ove distance vremenske, ali to je bio jedan...
2 jedan normalan razgovor, jedno... jedno savjetovanje, takoreći, to je jedno
3 savjetovanje bilo nama pošto smo mi bili početnici u politici, a dolazimo na
4 poziciju vlasti, izvršne, kako da tu vlast, ovaj, postavimo i kako da
5 razgovaramo sa našim partnerima po opštinama iz drugih političkih partija.

6 P: Da li je to izgledalo ovako: najveći broj sudionika je sjedio u
7 redovima, a svi su bili okrenuti prema jednom dužem stolu koji je bio na
8 uzvišenom i tamo su sjedili gospodin Karadžić i još neki ljudi. Je li to tako
9 izgledalo?

10 O: Da.

11 P: Koliko je, otprilike, dugo trajao cijeli taj skup? Ustvari, da li se
12 sve dogodilo u toku jednog dana?

13 O: Taj... taj prvi dio, dakle, gdje smo svi učestvovali u plenumu, da
14 tako kažem, ovaj, je trajao kraće, a drugi dio je trajao mnogo duže.

15 P: A taj drugi dio je onda drugačije izgledao. Da li ste se možda
16 podijelili na radne grupe ili nešto tako?

17 O: Da, upravo utom smislu, podijeljene su radne grupe, odnosno, jednu
18 radnu grupu činile su opštine koje su osvojile manje od 30% vlasti... učešća u
19 vlasti. Drugu grupu su činile opštine koje su osvojile od 30 do 50% učešća u
20 vlasti. Treću grupu opštine koje su osvojile do 75% učešća u vlasti i četvrta
21 grupa, opštine koje su osvojile preko 75% učešća u vlasti.

22 Tu su dakle, davane smjernice svim opštinama u zavisnosti od njihovog
23
24
25
26
27
28
29
30

1 učešća o... o... o... broja osvojenog procenta na izborima.

2 P: Dakle, Vaša opština Goražde, Vi ste tamo dobili između 26 i 28%
3 glasova, dakle Vi ste potpadali u tu prvu grupu, u ovu od manje od 30%, je li
4 tako?

5 O: Da.

6 P: Da li je tačno da je opština Gacko bila na neki način odraz Vaš na
7 suprotnu stranu, naime, Muslimani u Gackom su dobili otprilike isti postotak
8 glasova koji su Srbi dobili u Goraždu?

9 O: Da.

10 P: I postojao je jedan interni dogovor unutar SDS-a da će Srbi u
11 predstojećim pregovorima sa Muslimanima tražiti da dobiju istu razinu
12 sudjelovanja u vlasti u Goraždu kao što Muslimani bi trebali dobiti u Gackom, je
13 li tako?

14 O: Da, da.

15 P: Drugim riječima, Srbi iz Gacka će morati nešto prepustiti što njima
16 pripada kako bi omogućili vama u Goraždu, da vi dobijete više nego što je,
17 zapravo, pripadalo vama, je li tako?

18 O: Upravo tako.

19 P: Vi i Vaši kolege iz Gackog ste toga dana razgovarali o tome u hotelu
20 baš u tu svrhu da se organizira taj Vaš dogovor?

21 O: Da.

22 P: A to je sve bilo kao jedan oblik pripreme za sastanke u opštinama sa
23 Vašim kolegama Muslimanima u vlasti?

24 O: Da.

25

26

27

28

29

30

1 P: Da li ste bili prisutni na nekom drugom većem skupu SDS-a koji nije
2 bio lokalni nakon tog sastanka u hotelu "Koran", a prije završetka rata?

3 O: Ne.

4 P: Nakon tog sastanka u hotelu, vratili ste se kući u Goražde?

5 O: Da.

6 P: Zatim su se održavali sastanci sa Vašim kolegama Muslimanima u
7 Goraždu da bi se dogovorilo kakva će biti podjela vlasti?

8 O: Da.

9 P: Ti su se sastanci počeli održavati prije ili nakon srpskog Božića?

10 O: Nakon s... pravoslavnog Božića 1991. godine.

11 P: Sa srpske strane pregovarače je vodio gospodin Begović i
12 potpredsjednik SDS-a u Goraždu, gospodin Mojović,...

13 PREVODILAC: Ako sam točno čuo ime.

14 G. STEWART: [simultani prevod]

15 P: ...a sudjelovali ste i Vi.

16 O: Da.

17 P: Sa muslimanske strane, na čelu je bio gospodin Efendić?

18 O: Da.

19 P: Da li je održano nekoliko sastanaka?

20 O: Održano je čet'ri do pet sastanaka.

21 P: Koliko su prosječno trajali?

22 O: Sastanci su prosječno trajali oko dva, dva do tri sata.

23 P: Da li ste vi iz SDS-a tražili da Srbi dobiju mjesto predsjednika
24 Izvršnog odbora Opštine?

25 O: Da.

26 P: I to na temelju toga da će Muslimani, tj. SDA, moći svog čovjeka
27
28
29
30

1 staviti na mjesto predsjednika Skupštine opštine?

2 O: Da, jer je po hijerarhiji prvi čovjek opštine, predsjednik opštine, a
3 drugi je šef izvršne vlasti, predsjednik Izvršnog odbora.

4 P: Da li ste vi, predstavnici SDS-a, tražili još neke druge dužnosti ili
5 položaje, osim ove - predsjednika Izvršnog odbora?

6 O: Naravno, mi smo iz srpske... predstavnici Srpske demokratske stranke
7 tražili da od resornih odelenja za opštu upravu, za urbanizam itd., u to vreme
8 koja su bila od... na primer četiri odelenja, da načelnik jednog odelenja bude
9 Srbin. Onoliko koliko nam je pripalo... po rezultatima izbora.

10 P: Šta je SDA tokom tih razgovora naznačio da su spremni da prepuste
11 SDS-u?

12 O: Pa, predstavnici Stranke demokratske akcije su tražili da...
13 predlagali neko... neko potpredsjedničko mjesto u izvršnoj vlasti, kao
14 potpredsjednik Izvršnog odbora. To je mjesto koje se nije plaćalo.

15 P: Da li je SDS smatrao da je to u redu?

16 O: Ne. SDS se nije sa tim složio i ostali smo, dakle, sa pozicije da
17 tražimo onoliko kol'ko smo dobili po rezultatima izbora od 18. novembra.

18 P: Prema Vašem dosadašnjem iskazu, mjesto predsjednika Izvršnog odbora
19 za koje su u SDS-u tražili u pregovorima da bude dodijeljeno srpskoj strani, je
20 bio položaj koji su Srbi držali i prije samih izbora. Da li je postojala neka
21 razlika između toga šta je ta funkcija podrazumijevala u periodu prije i nakon
22 izbora?

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Da. Prije izbora poziciju predsjednika Izvršnog odbora u Goraždu
2 vršio je čovjek srpske nacionalnosti.

3 P: Nisam baš dobro formulisao pitanje. Ostavimo po strani ko je bio na
4 tom položaju, recite nam da li je bilo da je Srbin bio na tom položaju nakon
5 višepartijskih izbora, da li bi to bio apsolutno isti položaj koji je postojao i
6 pre izbora kada je Srbin bio na tom položaju, dakle, predsednika Izvršnog
7 odbora?

8 O: Razumio sam sad potpuno pitanje. Prije višestranačkih izbora Srbe u
9 Goraždu koji su vršili ključne pozicije vlasti postavljao je komitet, Opštinski
10 komitet Saveza komunista. Razlika je, nakon višestranačkih izbora u novembru
11 1990., što će na pozicije vlasti doći Srbi po mjeri srpskog naroda koji uživaju
12 povjerenje srpskog naroda u Goraždu. To je suštinska razlika.

13 P: Tokom tih pregovora koje ste vodili sa kolegama Muslimanima, da li su
14 vođe rukovodstva SDS-a u Goraždu dobili uputstva od glavnog rukovodstva SDS-a?

15 O: Ništa osim ovog dogovora koji smo imali u hotelu "Koran" u Palama, a
16 to je da tražimo 30% vlasti u... izvršne u Goraždu. Znači, kad se poredaju te
17 neke funkcije koje imaju predsednik Opštine, Izvršnog odbora, načelnici resora u
18 Opštini i u okviru toga 30%.

19 P: Koji je bio ishod tih sastanaka i pregovora između Vas i Vaših kolega
20 iz SDS-a i sa druge strane gospodina Efendića i njegovih kolega?

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 O: Pa to su bili vrlo teški pregovori, mogu tako da ih okvalifikujem.
2 Vrlo tvrdi. Na kraju, dogovor se nije mogao postići i sa ove vremenske distance
3 se može reći da odgovornost snosi politička partija, a u ovom slučaju Stranka
4 demokratske akcije, koja je imala apsolutnu vlast u lokalnom parlamentu i nije
5 pokazala... nije pokazala malo tolerancije da se dogovori da se jedan dio te
6 izvršne vlasti da Srpskoj demokratskoj stranci.

7 P: Gospodin Efendić, recite nam kakav je on lično bio pregovarač?

8 O: Pa uglavnom je on vodio te pregovore, uglavnom je on te pregovore
9 vodio i, kako možemo reći? Vrlo, vrlo tvrd pregovarač.

10 P: Da li biste mogli da nam kažete kada su propali pregovori, kog
11 datuma?

12 O: Mislim u... u proljeće, s početka, u rano proljeće 1991. Znači
13 negdje, možemo reći i prije... početkom marta mjeseca 1991. godine, pregovori su
14 konačno, ovaj, propali i održana je prva skupština na kojoj Srbi ni... srpski
15 odbornici nisu učestvovali.

16 P: Govorite o prvom zasedanju Skupštine opštine Goražde nakon neuspaha,
17 zar ne?

18 O: Da.

19 P: Gospodine Stavnjak, u to vreme Vi ste radili u fabrici "Pobjeda" zar
20 ne?

21 O: Da.

22 P: I bilo je, otprilike, skoro 4.000 zaposlenih u toj fabrici, zar ne?

23 O: Da.

24 Recite nam da li su aktivnosti te fabrike obuhvatale i proizvodnju
25 oružja i eksploziva ili su se prevashodno sastojale samo od proizvodnje oružja i
26 eksploziva?

27

28

29

30

1 O: Od... proizvodnje eksploziva. Oružje se nije proizvodilo u "Pobjedi".

2 P: Možete li nam reći kako je po nacionalnoj podeljenosti, ko su bili
3 zaposleni u fabrici "Pobjeda" početkom 1991. godine, dakle koliko je bilo
4 pripadnika nacionalnosti procentualno?

5 O: U procentu, dakle, od ukupnog broja zaposlenih u "Pobjedi" bilo je
6 negdje oko 51 do 52% Srba, a ostali dio su bili Muslimani.

7 P: Vi ste bili tehnolog proizvodnje, zar ne?

8 O: Da.

9 P: Da li je došlo do nekih promena u fabrici, kada je reč o zaposlenima,
10 počev od 1991. godine?

11 O: Da. U... po... spočetka 1991. godine Stranka demokratske akcije
12 po...počinje da preuzima kompletnu vlast kako na nivou opštine, tako i u
13 privredi, pa i u preduzeću "Pobjeda".

14 P: Svakodnevno gledajući, na koji način se to odrazilo na zaposlene u
15 fabrici "Pobjeda"? Recite nam, kako je to izgledalo?

16 O: Pa evo mogu uk... pokušaću da budem kratak. Promijenjen je, prvo
17 generalni direktor, promijenjeni su rukovodioci sektora, proizvodnje i kontrole
18 kvaliteta i na kraju, i na kraju je promijenjen i portir na ulazu u preduzeće.

19 P: Kako se on zvao?

20 O: Mislim da se zvao gospodin Borko Krunić.

21 P: Pomenuli ste imena i osobe koje su smenjene. Recite nam, taj proces
22 koji ste nam opisali, da li se na bilo koji način odnosio na etničke grupe ili
23 nacionalne grupe u Goraždu?

24 O: Nisam baš dobro razumio pitanje, ali znači, sav rukovodni kadar koji
25
26
27
28
29
30

1 je bio u preduzeću "Pobjeda" tada, srpske nacionalnosti, zamijenjen je i na
2 njihova mjesta su došli rukovodni, rukovodna garnitura mus... iz... reda
3 muslimanskog naroda.

4 P: Da, biću konkretan. Generalni direktor koji je smenjen, on je bio
5 Srbin, zar ne?

6 O: Da, generalni direktor je bio Boro Josipović, Srbin.

7 P: Nadam se da nema prigovora da postavim sugestivno pitanje. I na
8 njegovo mesto je došao Musliman, zar ne?

9 O: Da, došao je Musliman, gospodin Hasan Tafro.

10 P: A portir za koga ste rekli da verujete da je to bio Borko Krunić je
11 takođe bio Srbin i na njegovo mesto je došao Musliman, zar ne?

12 O: Da. Samo se ne mogu sjetiti imena Muslimana.

13 P: On je bio portir, tako ga mogu opisati, zar ne?

14 O: Da.

15 P: Da li je bilo nekih značajnijih događaja 1991. godine u vezi
16 materijala koji je korišćen u fabrici "Pobjeda"?

17 O: Da bilo je obzirom da je u "Pobjedi" kao što sam ranije izjavio,
18 radilo natpo... malo više od polovine radnika, bila je primjećena aktivnost na
19 iznošenju eksploziva i eksplozivnih naprava iz preduzeća.

20 P: Da li ste to Vi primetili?

21 O: Pa ja lično nisam primijetio, ali veliki dio radnika je to
22 komentarisao u preduzeću.

23 P: A ko je odnosio eksplozivne naprave i eksplozive?

24 O: Eks...eksploziv i eksplozivne naprave u tom momentu mi nismo ni znali
25 da... mislim, govorim sad, Srbi nisu znali ko to iznosi, ovaj, uglavnom

26

27

28

29

30

1 su... u...tu... iznosili su radnici muslimanske nacionalnosti.

2 P: 1991. godine došlo je do jednog incidenta u Goraždu, mislim sada na
3 jedan događaj izvan fabrike, događaj kojom prilikom je došlo do eksplozije.

4 O: Da.

5 P: Da li je to bilo oktobra 1991. godine?

6 O: Da.

7 P: U ulici Sandžačke brigade?

8 PREVODILAC: Prevodilac nije siguran da je ispravno čuo.

9 SVEDOK: Da, mo...možemo reći, to je bila eksplozija u centru grada u
10 ulici Sandžačkih brigada, tako se je zvala ulica tada. Desila se ta eksplozija i
11 tada je Srbima u Goraždu bilo jasno da su istinite one bile tvrdnje o iznošenju
12 eksploziva i eksplozivnih naprava iz preduzeća "Pobjeda".

13 P: Da li su dve osobe nastradale prilikom te eksplozije?

14 O: Da, prilikom te eksplozije nastradale su dvije osobe, jedna žena i
15 jedan muškarac.

16 P: Da li su oni živeli u stanu gde je došlo do eksplozije?

17 O: Osoba ženskog pola je živila u tom stanu, a osoba muškog pola nije
18 živila u tom stanu.

19 P: Kako se zvao taj čovek koji je nastradao?

20 O: Mislim, ako se dobro sjećam, da se zvao Džafer.

21 P: Da li je ponuđeno zvanično objašnjenje kako je došlo do eksplozije?

22 O: Pa ono što sam ja čuo, obz... saopštenje stanice javne bezbjednosti u
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Goraždu na čijem čelu je bio Musliman, saopštenje je bilo da je eksplodirala
2 plinska boca.

3 P: Da li je lokalno stanovništvo prihvatilo to objašnjenje?

4 O: Srpski narod u Goraždu nije to prihvatio i dobro je znao o čemu se
5 radi.

6 P: Šta su oni znali?

7 O: Znao je da se radi... zna... srpski narod je znao da se radi o tom, o
8 eksplozivu o kome je tih dana i... i... tih mjeseci pričalo se o iznošenju
9 eksploziva iz "Pobjede".

10 P: A žena koja je nastradala, da li je ona bila zaposlena neposredno pre
11 nego što je nastradala?

12 O: Da, ta žena je radila u preduzeću "Pobjeda" i direktno je dolazila u
13 kontakt sa eksplozivom i eksplozivnim sredstvima.

14 P: 1991. godine, da li se sećate da je bilo nekih značajnijih promena
15 aktivnosti u vezi rezervnih oficira JNA u Goraždu?

16 O: Pa da, mislim da je počelo polako njihovo odsustvovanje sa posla u...
17 dok su radili u preduzeću "Pobjeda".

18 Kada kažete "oni" da li mislite na rezervne oficire JNA svih
19 nacionalnosti ili ne?

20 O: Radi se... radi se o rezervnim oficirima bivše Jugoslovenske narodne
21 armije muslimanske nacionalnosti koji su radili u "Pobjedi".

22 P: Da li imate saznanja o tome zašto su oni počeli da izostaju sa posla?

23 O: Prema informacijama građana srpske nacionalnosti iz mjesta Ilovača,
24 ti rezervni oficiri bivše Jugoslovenske narodne armije, muslimanske
25 nacionalnosti, odlazili su tamo, u Ilovaču, na obuku, vojnu obuku.

26

27

28

29

30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica.

1 P: Da li ste u nekom trenutku se Vi i gospodin Begović povukli iz
2 političkog života u Goraždu?

3 O: Da, u drugoj polovini 1991. godine, gospodin Begović i ja povukli smo
4 se sa čela Srpske demokratske stranke i na naša mjesta došli su gospođa Milosava
5 Herin, doktorica, i gospodin Boško Šekarić, a gospodin Mojević je ostao
6 potpredsjednik.

7 P: Kažete drugom polovinom 1991. godine. Da li biste mogli da budete
8 precizniji kad je reč o konkretnom datumu kada ste prestali da obavljate te
9 aktivnosti?

10 O: Ne mogu tačan datum reći, ali znam sigurno da je to bilo u drugoj
11 polovini 1991. godine.

12 P: A ko je profesor Kosorić?

13 O: Profesor Kosorić je jedan prosvjetni radnik, bio je inspektor
14 Republičkog pedagoškog zavoda i kada je prestala aktivnost u.. u stranci, moja i
15 gospodina..., i gospodin Kosorić je takođe se povukao kad i ja..., kad smo se
16 povukli ja i gospodin Begović. Tada smo mi formirali Srpsko prosvjetno i
17 kulturno društvo "Prosvjeta" u Goraždu.

18 P: Sa kog položaja se konkretno profesor Kosorić povukao?

19 O: Profesor Kosorić je bio član opštinskog odbora Srpske demokratske
20 stranke.

21 P: Gospodine Stavnjak, Vi ste bili vlasnik jednog imanja u to vreme koje
22 se nalazi između Goražda i Čajnice /u engleskom transkriptu: "Čajniča"/, zar ne?

23 O: Da, moj otac i ja.

24 P: Vi i Vaša porodica, dakle. Bili ste vlasnik stana u Goraždu i Vi i
25 Vaša porodica ste imali ne samo jedno, već više imanja između Čajniča i Goražda,
26 zar ne?

27

28

29

30

1 O: Da.

2 P: I lično ste poznavali ljude koji su bili u rukovodstvu SDS-a u
3 Čajniću, zar ne?

4 O: Da.

5 P: Da li ste dobili neke informacije o vezama između političkih
6 aktivista, vođa Muslimana u Čajničima sa muslimanskim vođama i političkim
7 aktivistima u Goraždu?

8 O: Da. Prema mojim saznanjima od mojih kolega iz Srpske demokratske
9 stranke iz Čajniča, bila je saradnja, dakle, između Stranke demokratske akcije u
10 Čajniću i Stranke demokratske akcije u Goraždu.

11 P: Da li se ta saradnja, na neki način, konkretno manifestovala 1991.
12 ili 1992. godine?

13 O: Da, u... krajem 1991. i početkom 1992. godine jedan dio ekstremni,
14 možemo tako reć', muslimanskog naroda, jedna ekstremna grupa provalila je u
15 magacin zemljoradničke zadruge "Sloga" u Čajniću i odnijela je pješadijsko
16 naoružanje, znači, puške iz magacina. Vlasnik tih pušaka je bila zemljoradnička
17 zadruga, odnosno u... u... sklopu... u sklopu Opštenarodne odbrane i društvene
18 samozaštite, sistema koji je bio do 1990.

19 P: Negde u proleće 1992. godine, recite nam, da li ste Vi lično imali
20 poteškoća da dobijete benzin?

21 O: Da, odma' početkom marta u Goraždu su bile velike teškoće sa
22 dobivanjem goriva.

23 P: Da li je bilo neke konkretne prilike kada ste Vi lično imali
24 poteškoća?

25 O: Da. Odete na benzinsku pumpu u martu 1991. godine i tražite da
26
27
28
29
30

1 naspete auto /sic/ u Vaš automobil, radnik na benzinskoj pumpi Vam kaže da
2 benzina nema; da goriva nema.

3 P: To se Vama lično desilo, zar ne?

4 O: Da.

5 P: Koliko je Vama poznato, u to vreme... Kolega mi je skrenuo pažnju,
6 rekao mi je /prevod engleskog transkripta: "rekli ste"/, ako biste otišli na
7 benzinsku stanicu marta 1991. godine. Mislili ste zapravo na 1992., zar ne?

8 O: 1992. da, da, da to je bila... mart 1992. godine.

9 P: Kad Vam je, makar jednom prilikom rečeno da na benzinskoj stanici...
10 dakle, tada Vam je bilo rečeno da nema benzina na benzinskoj pumpi, zar ne?

11 O: Da.

12 P: Koliko je Vama poznato, da li je to bilo tačno?

13 O: Pa, koliko je meni poznato goriva je na benzinskoj pumpi uvijek bilo,
14 ali ga nije bilo za predstavnike srpskog naroda.

15 P: Koje nacionalnosti je bila osoba koja je radila na pumpi, dakle, koje
16 nacionalnosti je bila osoba koja Vam je na toj benzinskoj pumpi rekla da nema
17 benzina?

18 O: Muslimanske nacionalnosti.

19 P: Da li ste iz nekog drugog izvora uspeli da nabavite benzin za
20 automobil?

21 O: Da. U to vrijeme i od tada, ja i svi Srbi u Goraždu koji su imali
22 potrebu da toče gorivo u automobile, morali su putovati 50 do 70 kilometara
23 udaljeno...udaljenosti od Goražda da bi nasuli gorivo, tako da smo išli u nekim
24 slučajevima, i do Pljevalja u Crnoj Gori.

25 P: Imali ste dovoljno veliki rezervoar da odete do tamo i vratite se,
26
27
28
29
30

1 gospodine Stavnjak.

2 No recite nam, da li su Muslimani imali iste poteškoće?

3 O: Pa, ja moram reći istinu da i jedan dio Muslimana nije mogao dobiti
4 gorivo, što me upućivalo na saznanje da se gorivo racionalno troši u Goraždu za
5 nešto što će doći, /?jel/.

6 P: Da li je to doticalo samo neke Muslimane, ili pak, da li su i Srbi i
7 Muslimani na isti način bili pogođeni tim problemom?

8 O: Da, jedan... jedan dio Muslimana je bio pogođen, sigurno.

9 P: Mislim da ću morati da ponovo postavim pitanje. Da li su Srbi i
10 Muslimani na isti način bili pogođeni tim problemom?

11 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da li biste mogli da kažete koji je
12 izvor tog Vašeg saznanja?

13 G. STEWART: [simultani prevod] Svakako. To je izvor i mog pitanja /kako
14 je prevedeno/.

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, to se podrazumeva.

16 G. STEWART: [simultani prevod] Dakle, da ne bi bilo zabune, ponovo ću
17 Vam postaviti pitanje. Nadam se da ste dobro čuli ovo u prevodu. Da li su
18 Muslimani i Srbi na isti način bili pogođeni ovim problemom nabavke benzina
19 podjednako?

20 O: A ne, ne, nisu na isti način, ne.

21 P: U čemu je bila razlika?

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Od Srba niko nije mogao dobiti gorivo, a od Muslimana jedan manji dio
2 nije mogao dobiti.

3 P: Da li je to nešto što ste Vi lično primetili, ili ste tu informaciju
4 dobili iz nekog drugog izvora, ili jedno i drugo?

5 O: Lično primijetio i u razgovoru sa drugim Srbima koji su tada živjeli
6 u Goraždu. Niko od njih nije mogao nasuti gorivo.

7 P: A Vaša saznanja o relativnim poteškoćama Muslimana da dođu do goriva,
8 to je na osnovu vlastitih opservacija, informacija iz druge ruke ili je
9 mešavina?

10 O: Pa bilo je tu u blizini benzinske pumpe u Goraždu, koja se i danas
11 nalazi na tom istom mjestu, srpskih kuća, dakle, kuća u kojima su živjeli Srbi,
12 i oni su primijetili ovo o čemu smo sada govorili, ko može točiti gorivo, a ko
13 ne.

14 G. STEWART: [simultani prevod] Gledam na sat, nisam još završio sa
15 pitanjima vezanim za gorivo, ali bi ovo ipak bio povoljan trenutak.

16 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pa ako bi to potrajalo više od nekoliko
17 minuta, bolje da onda pođemo na pauzu.

18 G. STEWART: [simultani prevod] Pa bi, svakako.

19 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Onda ćemo napraviti pauzu do četiri i
20 deset.

21 G. STEWART: [simultani prevod] Čini se da ću biti bliži mojoj
22 originalnoj procjeni, nego onoj kasnijoj.

23 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Mislim da je to poruka koja je bitnija
24
25
26
27
28
29
30

1 Tužilaštvu.

2 G. STEWART: [simultani prevod] Da, na taj način i to prenosim.

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Nastavićemo u 16.10h.

4 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Molimo ustanite.

5 ... Početak pauze u 15.47h

6 ... Sednica nastavljena u 16.18h

7 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Ustanite, molim.

8 Izvolite sjesti.

9 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Izvolite, gospodine Stewart.

10 G. STEWART: [simultani prevod] Hvala, časni Sude.

11 P: Gospodine Stavnjak, da li je došlo do jednog incidenta u kojem se

12 radilo o tome da je jedan Srbin imao nekih problema sa gorivom u Goraždu, što je

13 zatim, da tako kažem, izazvalo druge stvari?

14 O: Da.

15 P: Da li biste nam ukratko mogli opisati šta znate o tom događaju, šta

16 se dogodilo?

17 O: Pa negdje oko 11. mislim da je bio 11. mart 1992. godine, jedan od

18 građana srpske nacionalnosti u Goraždu, prezivao se je Radović, došao je da...

19 na benzinsku pumpu da natoči gorivo. Za njega... onaj, nije bilo goriva kao ni

20 za ostale građane srpske nacionalnosti, što smo i ranije govorili, i kada mu je

21 radnik na benzinskoj pumpi saopštio da nema goriva za njega, taj gospodin

22 Radović je zavezao nekim užetom crpku benzi... crpku dakle, ono što se toči...

23 onaj stalak što se toči gorivo, i zakačio za svoj auto i potpuno... potpuno

24 iščupao iz svog postolja tu crpku. Taj čin, taj eksces, to je prvi eksces, tako

25 se okvalifikovao kao međunacionalni incident u Goraždu, izazvao je velike

26 posledice.

27 Ubrzo istog dana građani muslimanske nacionalnosti blokirali

28 saobraćajnice u gradu. Učinio je to i jedan dio Srba, tamo gdje su bili u

29

30

1 većini. Ta blokada saobraćajnica i jedno ogromno o... u...uzbuđenje kod gra...
2 svih građana Goražda trajalo je tri dana.

3 Nakon tri dana došle su specijalne jedinice sa oklopnim vozilima,
4 pripadnici Republičkog sekretarijata, tada, za unutrašnje poslove i tada su
5 obavljani razgovori između predstavnika srpskog i muslimanskog naroda i možemo
6 reći da se je nakon tri dana stanje malo normalizovalo.

7 U ta tri dana u večernjim satima čuli su se pojedinačni pucnji iz sela
8 Pargani. Mogao sam ocijeniti iz kojeg pravca dolaze jer moja... moj stan gleda u
9 pravcu tog sela, stan u kome sam ja stanovao.

10 P: Mislim da bi ovo bio pogodan trenutak da Vam pokažem sada kartu
11 Goražda, gospodine Stavnjak.

12 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, ja sam podijelio jedan
13 svežanj, radi se, naravno o crno-bijelim kopijama, koje smo napravili sa karte u
14 boji koju smo dobili, ali mislim da će ovo biti dobro za ono što nam je
15 potrebno. Molim da se to stavi na grafoskop.

16 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Imate namjeru ponuditi tu kartu u spis?

17 G. STEWART: [simultani prevod] Da, to bi bilo dobro jer će se to spojiti
18 lako sa iskazom svjedoka.

19 SUDIJA ORIE: /prevod engleskog transkripta: Gospodine tajniče, to će
20 biti broj?"/

21 SEKRETAR: [simultani prevod] To će biti dokazni predmet D89.

22 SUDIJA ORIE: /prevod engleskog transkripta: "Hvala."/

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. STEWART: [simultani prevod] Da li bismo mogli malo uvećati i malo
2 podignuti? Goražde je gore lijevo... da, negdje na pola, recimo, ekrana u ovom
3 trenutku.

4 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Molim poslužiteljicu da malo fokusira.

5 G. STEWART: [simultani prevod] Evo, svjedok može pokazati gdje su
6 Goražde pa onda fokusiramo na njih.

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Molim da se fokusira.

8 SVEDOK: [simultani prevod] Na lijevoj strani karte je Goražde, ovaj
9 primjerak koji ja imam ispred sebe.

10 G. STEWART: [simultani prevod] Vi ste spomenuli mjesto odakle ste čuli
11 vatru. Možda bi Vam bilo korisnije da imate nešto što nema ovakvu kuglicu na
12 kraju, možda neku olovku ili nešto, da nam preciznije pokažete.

13 O: Da, evo, imam olovku, ja sam bio izvadio pa -

14 P: Da, hvala.

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Molim Vas, gospodine, nemojte ništa
16 pisati, osim ako Vam neko ne kaže.

17 G. STEWART: /prevod engleskog transkripta: "Hvala, časni Sude."/

18 P: Dakle, Vi ste govorili o onom što ste mislili da je mjesto odakle
19 dolazi ta paljba. Da li biste mogli pokazati na šta ste mislili?

20 O: Da, to je malo lijevo ispod naziva Kazagići. Dakle, ide na karti još
21 lijevo i uz samu Drinu, uz samu rijeku Drinu. To je tu bilo. Selo Pargani inače
22 nemaju upisani, to je jedno veliko naseljeno mjesto, uglavnom, možemo reći
23 etnički čisto, naseljeno muslimanskim narodom.

24

25

26

27

28

29

30

1 G. STEWART: [simultani prevod] Da li bi možda bilo povoljnije kada bi
2 svjedok ostavio, napravio oznaku?

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pa Vi mu to morate naložiti.

4 G. STEWART: [simultani prevod] Hvala. Onda da počnemo ovako, sa "X"
5 označite, molim Vas, gospodine svjedoče, na karti gdje se nalazi to mjesto.

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Samo trenutak. Samo trenutak. Zar nemamo
7 dogovor da Tužilaštvo označava sa plavim, a Obrana sa crnim? Onda ćemo zamoliti
8 da se ono što je tražila Obrana, da to bude crnom bojom kako bismo kasnije mogli
9 identificirati ko je to bio.

10 A sad možete nastaviti, gospodine Stewart.

11 G. STEWART: [simultani prevod]

12 P: No, pofarabajmo sad u crno, gospodine Stavnjak. Dakle, stavite "X" na
13 mjesto gdje kažete da se ono nalazi na karti.

14 O: [obeležava]

15 P: Hvala Vam. Spominjali ste kontrolne punktove, mislim da ste zapravo
16 rekli "blokade", ja sam tu riječ "kontrolni punkt" sad uveo, ali u svakom
17 slučaju, postavljati ću sugestivna pitanja.

18 Da li je nakon tog incidenta, tog protesta kod te crpke, da li su nakon
19 toga te blokade... da li su to zapravo bili kontrolni punktovi?

20 O: Da, to su bili kontrolni punktovi gdje su se nalazili naoružani
21 civili... naoružani civili muslimanske nacionalnosti.

22 P: Rekli ste "naoružani civili muslimanske nacionalnosti", napomenuli
23
24
25
26
27
28
29
30

1 ste prije, ne tako puno vremena, da je bilo barikada koje su držale obadvije
2 nacionalne grupe. Da li je to onako išlo da je jednu barikadu ili kontrolni
3 punkt držala jedna nacionalna grupa pa se onda pojavila sljedeća ili se to sve
4 odjedanput pojavilo?

5 O: Koliko je meni poznato i sa saznanjima koja ja imam, bio je jedan
6 samo punkt na kome su građani srpske nacionalnosti izašli da izraze svoj protest
7 i revolt zbog tih događanja oko goriva, a taj punkt je bio negdje oko srpske
8 pravoslavne crkve, mislim da se je zvalo naselje Rijeka.

9 P: Da li je to bila prva reakcija na incident ili je nešto ranije neka
10 druga grupa možda reagirala?

11 O: Ja sam z... sada rekao da je samo tu bio jedan punkt koji su građani
12 srpske nacionalnosti držali čuvajući svoju crkvu u mjestu Rijeka, a čitav grad,
13 dakle, bilo je na desetine punktova koje su držali, kompletan je grad bio pod
14 kontrolom... muslimanskog naroda... u ta tri dana.

15 P: Jesu li ti incidenti pružili Vama neka saznanja koja ranije niste
16 imali o raspoloživosti tj. ko je zapravo imao većinu oružja u Goraždu.

17 O: Da, to je meni pruž...pružilo pouzdana saznanja jer kada sam prvi ili
18 drugi dan, od ta tri dana kada je potpuno bio paralisani grad, izašao u trgovinu
19 da kupim namirnice, iz svog stana, na udaljenosti od stotinjak metara od mog
20 stana prema samoposluzi, prema... prema trgo...trgo...trgovini... trgovačkoj
21 prodavnici, naoružani muslimanski civil, znači, dakle, držao je pušku u ruci,
22 odm... samo je odmahivao rukom i rekao: "Ne prilazi." Ja sam se, naravno, vratio

23
24
25
26
27
28
29
30

1 i kada su prošla ova tri dana, odlučio sam da svoju porodicu evakuišem iz stana
2 u kome nije bilo dalje bezbjedno živjeti, to mi je ovako, jednu veliku opomenu
3 dalo, i obzirom da imam dvoje djece, u to vrijeme malodobne, tada je moj stariji
4 sin imao sedam godina, Nikola, a mlađi sin Stefan imao je tri god'ne.

5 Ja sam ih stavio u auto jer je blokada prošla i odvezao sam ih u pravcu
6 Čajniča kod... zajedno sa mojim roditeljima u našu porodičnu kuću za odmor koju
7 smo imali u mjestu Miljeno.

8 P: Moliću da pogledamo ponovo na ovu kartu koja bi trebala biti na
9 grafoskopu. Još uvijek... Da, jeste. Dakle, da samo razjasnimo, rijeka Drina,
10 ovako ugrubo govoreći, prema sjeveru, sjeveroistočno kroz Goražde, je li tako?

11 O: Da.

12 P: Dakle, mogli bismo ono što je zapadno od rijeke zvati lijevom obalom,
13 a ono što je istočno zvati desnom obalom. To je nešto što je uobičajeno kod Vas,
14 zar ne, gospodine?

15 O: Da. Drina, Drina teče od juga prema sjeveru. Znači, nizvodno
16 gledajući, mi smo uvijek komentarisali "lijeva obala Drine" i "desna obala
17 Drine" jer je oa... rijeka Drina proticala kroz samo gradsko jezgro, tako da se
18 grad nalazio i na lijevoj obali i na desnoj obali rijeke Drine.

19 P: A mjesto gdje ste evakuirali porodicu, to Miljeno je na jugoistoku od
20 centra Goražda, prema karti otprilike deset centimetara ili tako nešto, prema
21 jugoistoku -

22 O: Da, evo ja držim...ovaj, tu...tu je mjesto Miljeno. Da.

23 P: Na pola puta do Čajniča.

24 O: Pa, tako nešto.

25

26

27

28

29

30

1 P: Nakon ovih događaja koje ste nam sada opisali, naime, to što ste
2 premjestili suprugu i sinove, recite, da li ste imali kasnije poteškoće prilikom
3 prelaska rijeke Drine?

4 O: Da, u... u tom slučaju sam, dakle, svoju porodicu evakz... evakuisao
5 iz svog stana u naselje Bare. Evo ima tu označeno - naselje Bare - to je naselje
6 u kome su uglavnom bili, mješovitog je bilo sastava, ali mislim da je većinsko
7 stanovništvo bilo srpsko u naselju Bare i tu je kuću imala sestra od moje
8 supruge i tu su se oni smjestili. To je dakle druga polovina marta i... i
9 početak mjeseca aprila.

10 P: A možemo vidjeti da se Bare nalaze na desnoj obali rijeke. Sad se
11 ponavljam, ali niste konkretno dovršili odgovor. Da li ste Vi kasnije, nakon
12 toga imali neku konkretnu poteškoću prilikom prelaska Drine sa lijeve na desnu
13 obalu?

14 O: Pa da, to sam mislio da ispričam šta se dalje dešavalo.

15 P: /prevod engleskog transkripta: "Hvala."/

16 O: Dakle, kad su moja supruga i moja djeca ostali kod njene... kod
17 sestre od moje supruge u Barama, to je... prigradsko područje, ja sam povremeno
18 išao u stan, išao na posao u "Pobjedu" i vraćao se i spavao sam u... u ovoj kući
19 tu u mjestu Bare, kod sestre od moje supruge. Jednog dana, to je bilo negdje
20 polovinom aprila, otišao sam sa autom svojim do mog stana da uzmem namirnice
21 koje su ostale u stanu i samnom u autu su bili gospodin Marko Krunić, to je
22 muž... od... sestre od moje... o...od s... od suprugine sestre i gospodin Nikola
23 Jakovljević, profesor u srednjoškolskom centru u Goraždu. Otišli smo zajedno sa
24 mojim autom do mog stana koji se nalazio, dakle, na lijevoj obali Drine, a mi
25 smo išli sa desne obale.

26

27

28

29

30

1   Ja sam parkirao auto ispred mog stana i otišao u stan i pokupio neke
2 namirnice. Moje zadržavanje u stanu je bilo par minuta. Kada sam sjeo u auto i
3 pošao nazad, poš... obzirom da se moj stan nalazi do prvog moz... mosta južno,
4 dakle, ako gledamo... odnosno sjeverno, na sjevernoj strani, dakle, najbliži
5 most u Goražde... u... Grad Goražde na Drini ima tri mosta. Dakle, najsjeverniji
6 most je najbliži mom stanu koji je udaljen 50 metara. Ja sam došao autom da
7 pređem most, samnom su bila pomenuta -

8   P: Dozvolite samo da Vas zaustavim na trenutak, gospodine. Znam i nije
9 nikakva tajna, govorićemo o ta tri mosta, ali ću Vas ipak zamoliti sad kada ste
10 tu da ih označite kao B1, B2 i B3. Molim Vas, napišite to tu na ovoj karti.
11 Karta nije baš velikih razmjera, ali ako je moguće... počnite od sjevera, molim
12 Vas. Dakle, od najsjevernijeg, što možete bliže njemu, molim Vas. Dakle, B1, B2
13 i B3.

14   O: [obeležava]

15   P: Hvala Vam, gospodine. U redu, možete nastaviti, ispričajte nam šta se
16 dogodilo kod B1.

17   O: Kada sam krenuo au...autom i stigao na most B1, dakle, na lije... sa
18 lijeve obale, da pređem na desnu obalu Drine, tu me sačekalo policijsko auto
19 koje je bilo preprečeno, put je bio preprečen, gdje su bili uniformisani
20 rezervni policajci i civili. I nisu davali nikakav komentar samo su rukom
21 odmahivali i rekli da idem odatle.

22   Ja sam, naravno, otišao na... u sam centar grada, jer most B2 se nalazi
23 u... u najužem centru grada, preko koga inače saobraćaj nije išao. Taj most se

24

25

26

27

28

29

30

1 koristio uglavnom za pješake i na tom most me sačekala ovaj... ista postava,
2 uniformisani rezervni policajci i... i civili. I tu nisam mogao sa svojim
3 automobilom preći most.

4   Produžio sam dalje lijevom obale Drine do mosta B3 koji se nalazi u
5 mjestu Baćci. Evo, tu piše Baćci. Kada sam došao i da... sa namjerom da skrenem
6 prema mostu tu smo... tu sam naišao, odnosno, nas trojica smo tu naišli na
7 veliku grupu koju su činili Muslimani, njih negdje oko 20-ak. Svi su imali puške
8 u rukama i jedan od njih koji je nosio automatsku pušku malokalibarsku, to sam
9 vidio jer... jer smo bili blizu, naredio mi je da izađem iz auta, i ja i... i
10 svi koji su bili u autu. Izašli smo iz auta, pitali su da li imamo oružje. Mi
11 smo naravno, odgovorili da nemamo, otvorili i gepek, prtljag, samo je gospodin
12 Marko Krunić rekao da ima, jer je on bio aktivni policajac i imao je službeni
13 pištolj. Taj čovjek što je držao pušku na... malokalibarsku, je rekao: "Dobro,
14 prođite sada i više nemojte ovuda nailaziti."

15   Tako sam ja prešao Drinu na mostu B3 i vratio se u kuću gospodina
16 Krunića.

17   Posle toga, shvatajući kakva je situacija i poruku koju mi je ovaj rekao
18 kada smo prelazili taj most, spakovao sam svoju sup... svoju djecu i suprugu i
19 odvezao na Miljen. Prema Čajniću, to je 10-ak kilometara prema Čajniću.

20   Jer sam smatrao da su tu moja djeca mnogo bezbjednija i bilo mi je jasno
21 da... da im je bezbjednost u Goraždu ugrožena.

22   P: U aprilu 1992. da li je u Goraždu došlo do poteškoća vezanih za

23
24
25
26
27
28
29
30

1 hranu, za njezinu raspoloživost i za podjelu?

2 Ustvari, sada nam više neće karta biti potrebna, gospodine Stavnjak.

3 O: Pa da, mislim negdje... polovinom aprila da... u drugoj polovini,
4 jel, početkom druge polovine da preduzeće, skoro sva preduzeća, i radila su i
5 nisu radila, jer su ovi događaji koji su se svi izdešavali u me... mjesecu martu
6 i o... do polovine aprila, u...ugrozili bezbjednost svih građana, posebno
7 građana srpske nacionalnosti i privreda je dakle i radila i nije radila, tako da
8 su rukovodioci koji su uglavnom bili svi muslimanske nacionalnosti izvršili i
9 jedno... jednu podjelu namirnica koje su vjerovatno nabavili iz zatečenih
10 sredstava na žiro računima i izvršena je u drugoj polovini aprila, takva jedna
11 podjela namirnica i moram priznati da je jedan dio Srba dobio te namirnice, ali
12 kad se ima u vidu da su svi rukovodioci i oni koji su to raspodjeljivali bili
13 muslimanske nacionalnosti ovaj, upućuje na to da... da je najveći dio tih
14 namirnica otišao upravo muslimanskom narodu.

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Želeo bih samo da nešto razjasnimo. Vi
16 ste rekli da ste suprugu i decu odveli u Miljeno koji su udaljeni od Čajnića.
17 Recite nam da li je to izvan opštine Goražde, odnosno, da li ste tada otišli sa
18 teritorije Goražde, jer ne vidim gde je na karti granica između Čajnića i
19 Goražda.

20 SVEDOK: Ja sam svoju djecu i svoju suprugu prvo odvezao u naselje Bare,
21 naselje Bare, koje -

22 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, ali onaj drugi put. Jer Bare,
23 saznali smo da je blizu Goražda.

24

25

26

27

28

29

30

1 SVEDOK: /prevod engleskog transkripta: "Da, da."/
2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ali onda ste imali poteškoće da pređete
3 most pa ste ih odveli u Miljeno. Da li je to na teritoriji opštine Goražde ili
4 pak izvan teritorije opštine Goražde?
5 SVEDOK: E... naselje Miljeno pripada opštini Čajniće i nalazi se van
6 područja opštine Goražda.
7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] U redu. Moje sledeće pitanje je da li
8 ste se zatim vratili u Goražde ili ste pak ostali sa suprugom i decom u Miljenu?
9 SVEDOK: Da, da, vratio sam se u Goražde i sta...stanovao u... u kući i
10 od mog badženoga i moje svastike, gospodina Krunića. Je...jer je to bio mjesec
11 april, jer sam još išao na posao.
12 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dakle, Vi ste se vratili u Bare?
13 SVEDOK: Tako je. Tako je. Tako je.
14 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Sudiya Hanoteau ima pitanje za Vas.
15 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Ako mi dopustite, gospodine, rekli
16 ste: "Nakon ta tri dana specijalne jedinice su došle u oklopnim vozilima." Da li
17 biste mogli da nam kažete na šta ste tada mislili?
18 SVEDOK: Tada, nakon tri dana potpune blokade grada, stigla je specijalna
19 jedinica, pripadnici Republičkog sekretarijata za unutrašnje poslove. To su
20 bili... znate, ja nis... ne znam tačno, ali, specijalci, tako su ih zvali,
21 pripadnici policije republičko... Republike Bosne i Herc... Socijalističke
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Republike Bosne i Hercegovine, sa oklopnim vozilom i parkirali su pred
2 policijsku stanicu Goražde. I onda su, tada, organizovali razgovore između
3 jednog i drugog naroda i posle je ta blokada prestala.

4 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Koliko je bilo ljudi koji su bili u
5 tim specijalnim jedinicama?

6 SVEDOK: Ja... n...ne to ne znam, samo znam da je... da su stiglo... dva-
7 tri, dva ili tri borbena ta voz... Ne borbena, oklopna vozila, ali, ne znam, ne
8 znam, te pojedinosti ja ne znam i nisam učestvovao u tim razgovorima sa njima.

9 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Da li ste ih videli?

10 SVEDOK: Ne. Ne.

11 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Da li ste videli vozila?

12 SVEDOK: Da. Ta vozila sam vidio parkirana ispred stanice javne
13 bezbjednosti u Goraždu.

14 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Ali da li su to bili kamioni ili pak
15 neka posebna vozila?

16 SVEDOK: Posebna, posebna, oklopna vozila policijska.

17 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Hvala gospodine.

18 G. STEWART: [simultani prevod]

19 P: Gospodine Stavnjak, na području opštine Goražde, da li je došlo do
20 jednog nasilnog incidenta 8. maja 1992.?

21 O: Da, tada je već otpočeo tragični sukob u Goraždu i u mjestu... u
22 selu, u selu Borak Brdo, koje se nalazi na sjevernoj... na sjevernoj strani od
23
24
25
26
27
28
29
30

1 grada, ekstremne muslimanske jedinice su ušle u to srpsko selo Borak Brdo,
2 zapalile svu imovinu i ubili osam srpskih civila.

3 P: Molim Vas da nam na karti pokažete gde je to bilo. Možda bi trebalo
4 malo da se podigne.

5 O: Borak... Borak Brdo, ja mislim da tu piše.

6 P: Da, možda bi bilo od pomoći za zapisnik, gospodine Stavnjak, da
7 ponovo tu upišete... A ne, ne, ipak ne! Ne, ostavimo stvari ovako. To nam neće
8 biti od pomoći, zbog jezika i tako dalje.

9 Možda samo da zaokružite ime tog mesta.

10 O: [obeležava]

11 P: Kada ste govorili o ekstremnim muslimanskim jedinicama, molim Vas da
12 nam objasnite šta time hoćete reći kada kažete "ekstremne."

13 O: Pa mislim s... prije svega na naoružane koji su... nisu bili vojno
14 naoružani. Tada je još uvijek bila Jugoslovenska narodna armija. Dakle, da su to
15 bile neke paravojne formacije, ekstremne paravojne formacije na...naoružane, čim
16 su ubili osam građana srpske nacionalnosti u ovom selu znači da su imali i
17 oružje i -

18 P: Ta ekstremna grupa da li je imala neko ime?

19 O: A ne... n... ne... sa mojim saznanjem, ne.

20 P: Da li znate šta je prouzrokovalo taj nasilni incident?

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: ja ne znam u... za uzroke, ali epilog je bio takav da je... da su ti
2 Srbi u selu Borak Brdo ubijeni, koji su zatečeni u selu. Uglavnom su to bili
3 stara lica.

4 P: Da li znate njihova imena?

5 O: Pa z...nam jedno ime sigurno, Branko Gladanac, njegovo ime sigurno
6 znam, a za ostale nisam siguran i ne bih govorio o imenima.

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Stewart, svedok nam je dao
8 puno odgovora u vezi ovog događaja, možemo li ga pitati kako je to saznao.

9 Da li ste Vi to lično videli ili čuli od nekoga, a ako jeste od nekoga
10 čuli, od koga ste to čuli? Možete li nam, molim Vas, reći nešto više o tome kako
11 ste saznali o tom događaju?

12 SVEDOK: Pa to se kasnije saznalo o...od Srba koji su se nalazili na
13 lijevoj obali Drine. Obzirom da sam ja u tom... u... u tom momentu ja sam bio na
14 desnoj obali Drine. A pola, dakle, pola Srba je bilo na lijevoj obali Drine jer
15 je tako i živilo na lijevoj obali Drine. Dakle, oni koji su se... pošto je ratni
16 sukob u Goraždu izbio negdje, 4., 4. maja, znate, ovaj... tako da nikada
17 ni...nikada niko od građana u Goraždu i od Srba nije znao kada će nastat ratni
18 sukob. On se desio 4. maja i ko se našao na lijevoj obali on je ostao na lijevoj
19 obali. Ko se našao na desnoj obali Drine on je ostao tamo. Tako da ovaj događaj
20 koji se zbio 8. juna na lijevoj obali Drine je... to su saznali građani koji su
21 bili tamo i s kojima sam ja komunicirao i koji su nam ispričali u... u...
22 kasnijem periodu.

23 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da li su Vam rekli da su bili očevici
24 ili su oni pak videli rezultat toga?

25

26

27

28

29

30

1 SVEDOK: Pa... to... to su samo rezultat bio, mislim da niko tu nije živ
2 ostao da je vidio taj događaj, znate. Uglavnom, svi su ubijeni i svo selo je
3 popaljeno.

4 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Hvala.

5 Izvolite nastavite, gospodine Stewart.

6 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, samo da pojasnimo.

7 P: Pomenuli ste maločas 8. jun. Da bude jasno, pomenuli ste 8. maj i 8.
8 jun. Recite nam, kada je bio taj događaj?

9 O: 8. maja. Izvinjavam se, mislim da sam ja rekao 8. juni, a to je bilo
10 8. maja. Mislim da je o... o... događaj na Borku bio 8. maja, mislim.

11 P: Nema problema, želeo sam samo to da razjasnimo, gospodine Stavnjak.

12 Nakon tog događaja od 8. maja, da li je došlo do incidenta u selu blizu
13 Vitkovića?

14 O: Da, posle toga, tačan datum ne mogu se sjetiti jer je... jer ta
15 teritorija u okolini Vitkovića kao i samo mjesto Vitkovići je pripa... bilo je
16 pod kontrolom muslimanskih snaga, ali ono što treba istaći je tu, da se u mjestu
17 Crkvine koje nemaju upisane na tabli, ali su u neposrednoj blizini Vitkovića, tu
18 je od svojih kuća su -

19 P: Molim Vas da nam pokažete gde su Vitkovići, zapravo ih je lako
20 videti.

21 SUDIJA ORIE: /prevod engleskog transkripta: "Gospođo poslužiteljice"./

22 G. STEWART: [simultani prevod] To je negde južno -

23 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Videli smo Vitkoviće na ekranu.

24 G. STEWART: /nedostaje simultani prevod/
25
26
27
28
29
30

1 SVEDOK: Evo ih, evo ih tu, da.

2 G. STEWART: [simultani prevod] Da, evo vidimo. Ponovo, molim Vas da
3 zaokružite mesto Vitkovići.

4 O: [obeležava]

5 P: A selo koje ste pomenuli... neću ni pokušati da izgovorim ime tog
6 mesta kako bih poštedio prevodioce. To je veoma blizu Vitkovića, zar ne?

7 O: Pa ako dozvoljavate, ja sam stavio "X" ...

8 P: Da, hvala.

9 O: ...gdje se nalazi mjesto Crkvine. U tom mjestu Crkvine jesu živile
10 dvije porodice srpske nacionalnosti, porodica Delić i porodica Žmukić. Ukupno...
11 ukupno 18 članova porodice Žmukić i porodice Delić koji su tada zatečeni u
12 svojim kućama su odvedeni u nepoznatom pravcu i do danas se vode kao nestali.
13 Istaći ću da je do prošle godine živa bila... prošle godine je umrla, starija
14 žena po imenu Božana Delić kojoj su tom prilikom četiri sina odvedena i ni do dan
15 danas se ne zna gdje su.

16 P: Da li ste Vi lično poznavali neke od članova porodice Delići ili
17 Žmukić.

18 O: Lično sam poznao Radivoja Delića, jednog od čet'ri sina od babe
19 Božane Delić. On je radio u istom preduzeću gdje i ja, u istom OUR-u tržišne
20 proizvodnje u "Pobjedi".

21 P: A kada ste njega poslednji put videli?

22 O: Pa negdje... negdje polovinom aprila u preduzeću.

23 P: Da li ste ga ikada od tada videli?

24 O: Ne.

25 P: Koji je osnov Vaših saznanja onoga što ste nam upravo ispričali u
26
27
28
29
30

1 vezi porodice Delić i Žmukić?

2 O. Pa moja osnovna saznanja, je li, i... i može se izvući da je srpski
3 narod u Goraždu doživio veliku tragediju, veliku tragediju. Veliki dio Srba je
4 poginuo i do danas se vode... ili se do danas vode kao nestali. Napomenuću da je
5 u Goraždu kao... Goražde kao centar regije gornje drinske, koja je brojala šest
6 opština: Rudo, Višegrad, Goražde, Čajniče, Foča, Kalinovik. To je bila jedna
7 regija čije je sjedište bilo Goražde i da je samo opština Foča brojala više
8 građana srpske nacionalnosti. Druga opština po broju naseljenih Srba je bila
9 opština Goražde i utoliko je i ta tragedija goraždanskih Srba veća.

10 P: U to vreme da li je postojala neka vrsta logora u Vitkovićima ili na
11 području Vitkovića?

12 G. HARMON: [simultani prevod] Časni Sude, molim da se precizira datum na
13 koji se misli kada se govori o ovom logoru.

14 G. STEWART: [simultani prevod] Oprostite, mislio sam konkretno na vreme
15 o kojem sam govorio.

16 P: Dakle, maja 1992. godine recite nam da li je u Vitkovićima postojao
17 nekakav logor ili pak u neposrednoj blizini Vitkovića?

18 O: Prema... dakle, prema mojim saznanjima i... koje ja imam, od Srba
19 koji su ostali pod kontrolom... na teritoriji koju su držali muslimanske
20 jedinice, gospodin Čarapić Momo, zatim njegov rođak Čarapić Milivoje, oni su
21 proveli period u Goraždu od početka tragičnog sukoba do... do 1994. il...ili do
22 1995. godine, dakle, više od dvije godine su dole proveli u Goraždu i njihova
23 saznanja koja su meni prenijeli, jer oni žive u Čajniču gdje i ja sada živim, da
24
25
26
27
28
29
30

1 je jedan od tih sabirnih logora za Srbe bio u Vitkovićima u... bivšoj štampariji
2 negdje u podrumu.

3 P: Na osnovu onoga što ste čuli, recite nam da li je on već postojao
4 maja 1992.?

5 O: Da, odma je nakon početka tog tragičnog sukoba, prvih dana, sva ta
6 naseljena mjesta i ne... i... i... manja i kuće o... u kojima su živili
7 pripadnici srpskog naroda su bili opkoljavani i oni su bili odvedeni u te neke
8 manje sabirne logore, kroz koje su prošli i gos... ovaj, gospodin Momo Čarapić i
9 gospodin Milivoje Čarapić. Oni su prošli kroz to i mislim da su razmijenjeni. Na
10 taj način su ostali živi.

11 P: Kada ste spomenuli taj "sabirni logor", šta time hoćete reći?

12 O: Pa ho...hoću reći da... da u Goraždu od početka tragičnog sukoba za
13 Srbe nije bilo dole mjesta i da S...Srbi dole nisu mogli ostati, ovaj, da žive i
14 da ostanu živi. Da im je bila ugrožena bezbjednost.

15 P: Više puta ste rekli da je sukob izbio 4. maja, recite nam konkretno
16 šta se desilo tog dana 4. maja.

17 O: A, tog dana po...počelo se sa nekim pojedinačnim pucanjima, to...
18 uglavnom se pucalo, znači, muslima... iz predjela gdje su Muslimani živjeli.
19 Pucalo se po predjelima gdje su Srbi živili i bilo je i obratno, isto. Ovaj,
20 tako da, taj sâm početak ne može se ni reći kako je to počelo, znate, isto kao
21 onda kad je bio onaj incident vezano za gorivo kad je tri dana... bilo je tih
22 pojedinačnih pucanja, sada... tada je bilo samo po noći a od 4-og je ovaj,
23 takav... ta pucnjava je neprekidno trajala, pojedinačno.

24

25

26

27

28

29

30

- 1 P: Da li ste Vi lično 4. maja čuli pucnjavu?
- 2 O: 4. maja sam ja bio u mjestu Miljeno gdje sam... jer 6. maj je
- 3 Đurđevdan, to je krsna slava moja i ja sam otišao gore da pripremim ono što
- 4 treba za običaj, za s... pravoslavnu Slavu i tog dana sam bio na Miljenu.
- 5 P: A to je mesto koje smo videli maločas, koje je na karti nekih deset
- 6 santimetara, ne znam tačno koja je razmera, ali dakle, to je mesto jugoistočno
- 7 od Goražda, koje se vidi na karti, zar ne?
- 8 O: Da, evo ako se vidi na -
- 9 P: Mislim da je to nekih deset kilometara od Goražda, zar ne?
- 10 O: Tako, 10-ak, 12 kilometara.
- 11 P: Vi ste, dakle, bili suviše udaljeni i niste lično čuli pucnjavu, zar
- 12 ne?
- 13 O: Da, al'..., da ali takva saznanja imam da je... da je tako otpočeo
- 14 taj tragični sukob, a jer sam ja u tom momentu... dakle bio je 4., 5., 6., maj u
- 15 Čajniću... u Miljenu i Čajniću.
- 16 Jer, evo, da samo, ovaj, obrazložim, jer tu su mi bila djeca, porodica,
- 17 otac, majka i mi smo svi na okupu. To s... to je tradicionalni srpski običaj,
- 18 pravoslavni, dakle, da za tu Slavu svi budemo na okupu.
- 19 P: Da li su u nekom trenutku tokom 1992. godine Srbi u većem broju
- 20 otišli iz Goražda?
- 21 O: Kasnije tog događaja je rekao da je negdje oko 26. i 27. augusta
- 22 1992. godine, s...svi ...svi građani srpske nacionalnosti koji su se nalazili
- 23 na lijevoj obali Drine su napustili svoja ognjišta i uputili su se prema
- 24 Rogatici.
- 25
- 26
- 27
- 28
- 29
- 30

1 Pokušaću da nađem Rogaticu na karti, ako bude ucrtana.

2 P: To lako možemo videti, to je pri samom vrhu ovog primerka koji imamo.

3 O: Da. Da, da pri samom vrhu gore.

4 P: Nešto malo ka istoku, severoistoku od Goražda.

5 O: Da. Da.

6 P: Nema potrebe da to označavamo, zaista se ovo lako da naći. Hvala.

7 Ovo što ste nam upravo opisali, dakle, građani sa leve obale su

8 napustili domove i krenuli u pravcu Rogatice. Recite nam, da li je to bilo

9 koordinisano, na neki način?

10 O: Pa nije, nije tu bilo neke organizacije, ali treba da istaknem jedan

11 tu događaj koji se desio prili...prilikom napustanja svojih vjekovnih ognjišta

12 Srba sa lijeve obale Drine da je u mjestu Kukavice... ja se izvinjavam, samo da

13 nađem. Ne mogu da nađem Kukavice, samo... na komunikaciji Ustiprača... evo.

14 P: To je nekih šest santimetara južno od Rogatice, zar ne?

15 O: U mjestu Kukavice, dakle, prilikom odlaska...

16 P: Molim Vas da zaokružite to mesto, gospodine Stavnjak.

17 O: [obeležava] ...u mjestu Kukavice desila se jedna... jedan veliki,

18 tragičan događaj gdje je... gdje je na pripadnike srpske nacionalnosti koji su

19 tada bježali glavom... da sačuvaju samo glavu, djeca, žene i starci ubijeni u

20 autobusu... ok... ok... tačan broj poginulih se ni do danas ne zna, ali ima i

21 danas spomenik koji je izgrađen, gdje su uklesana imena i prezimena svih koji su

22 tada ubijeni u selu Kukavice, koje je bilo pod kon... pod muslimanskom

23

24

25

26

27

28

29

30

1 kontrolom. Radi se o... radi se o svim licima koja nisu bili vojni obveznici,
2 dakle, žena, djeca... djeca i starci. Ukupno oko 30-ak je tu poginulo. Među
3 poginulim nalazi se i moj stric, Stavnjak Milosav i njegova supruga, Anđa Mil...
4 Stavnjak.

5 P: Da li znate ko ih je ubio?

6 O: Ne... po... poimenično ne znamo, ali, ubijeni su od strane... od
7 pripadnika musli...muslimanskih ekstremnih jedinica.

8 P: Koji je osnov Vaših saznanja u vezi tog događaja i tih ubistava?

9 O: Tu... tu... tu su Srbi, dakle, išli prema... tu... tu su Srbi koji su
10 bili ugroženi, čiji su životi bili ugroženi, povlačili su se prema... prema
11 Rogatici gdje je... gdje je u Rogatici isto tako... nije ni tamo bilo, i tamo je
12 tragičan sukob trajao, ali činilo im se da im je tamo sigurnije. I oni su preko
13 ovih sela i brda išli i pješice i kad su došli u Mesiće, mislim da su u Mesićima
14 im... jedan autobus sje... imali su... tu je bio neki autobus, m...mislim da je
15 i vozač živ.

16 To je ovako, interesantan podatak, vozač koji je tada vozio tu nejač,
17 ost... ranjen je kroz obadvije noge i tako ovaj, ranjen, uspio je autobus da
18 preveze do teritorije koja je za Srbe bila sigurna i dakle, tu ima, mislim da se
19 preziva Jagodić... Jagodić ili... Samo malo, ovaj, sjetiću se tač...tačno
20 prezimena vozača. Taj vozač je sigurno živ, mislim da on živi u Foči ili u
21 Rogatici, ovaj, i nije problem da... da to ime saznamo, ime vozača koji je vozio
22 tada autobus, koji je ranjen kroz obadvije noge i ostao je živ.

23 P: Da li ste o tom incidentu čuli kasnije od ljudi koji su rekli da su
24 bili očevici tog događaja?

25

26

27

28

29

30

1 O: Pa, da ja... ja sam to, ovaj, mogu da ispričam kako sam ja to saznao.
2 Ovaj, obzirom da sam već... da su... da je moja porodica bila u Milijenu, da je
3 Milijeno i Čajniče zahvatio tragičan sukob, ponovo su mi djeca bila ugrožena, ja
4 sam svoju djecu prebacio u Beograd. U tom momentu, dakle, u tom momentu, 26. na
5 27., uoči Velike Gospojine 1992. godine, kada sam ih prebacio za Beograd, ovaj,
6 našao sam se u mjestu Užice u Srbiji... u Srbiji, gdje je masa tih ljudi, Srba
7 sa desne obale Drine u Goraždu, goraždanskih Srba došlo u Užice i po parku onako
8 polijegalo u Užicu i tada sam čuo, ovaj, za sve to što se je dogodilo. Inače, u
9 toj koloni je bio... bilo još moje uže rodbine, tetak i tetka i eto, oni su
10 ostali živi, srećom. I toliko bi mogo o tom događaju ispričati.

11 P: Govorili ste o Srbima koji žive na levoj obali Goražda i koji su
12 otišli, uputili se ka severu u pravcu Rogatice. Da li biste mogli Pretresnom
13 veću reći, koji procenat Srba koji živi na levoj obali Goražda je otišao u tom
14 trenutku?

15 O: Pa ne...ne bi znao tačan procenat, ali dakle, s...ve s... što je god
16 bilo Srba na... zadešeno na desnoj strani, na lijevoj strani u tom momentu,
17 dakle, svi su oni napustili, svi su oni napustili, ovaj, teritoriju opštine
18 Goražde... gle... znači, na lijevoj obali Drine.

19 P: Šta se dogodilo sa Srbima koji su živeli na desnoj obali Drine?

20 O: S...Srbi, potpun egzodus Srba iz Goražda desio se 20 dana nakon ovog
21 događaja koji smo maloprije opisali, znači, 18. na 19. septembar 1992. godine,
22 Srbi koji su bili na desnoj obali Drine, u gradu i prigradskim područjima i
23 naseljima koja gravitiraju prema Čajniču, svi su napustili svoja ognjišta i
24 uputili se prema Čajniču.

25

26

27

28

29

30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica.

1 Tako da je dv... 19. septembra 1992. godine, možemo reći Goražde je bilo
2 etnički čist grad. Očišćen od goraždanskih Srba uz ostanak pojedinaca koji su
3 bili u gradu u... u svojim stanovima. To je neznatan, vrlo neznatan broj.

4 P: A koje su osnove Vaših saznanja o tome šta se dogodilo, kao što ste
5 nam sada opisali, sa Srbima koji su živeli na desnoj obali Drine?

6 O: Pa na desnoj obali Drine su živili upravo ova dvojica koje sam ja
7 pomenuo, gospodin Čarapić Momo, Momir, i Čarapić Milivoje. Oni su živili u selu
8 Bučje i oni su privedeni isto u... da li u zatvor, po njihovim... po njihovoj,,
9 ovaj, iskazu koji... u razgovoru sa njima. Oni su privedeni i proveli su jedno
10 vrijeme u... u tim zatvorima njihovim, negdje do 1994. i tada su, imali sreće,
11 razmjenjeni. Ali kažem, veliki broj Srba u Goraždu se vodi kao nestali; veliki
12 broj.

13 P: Šta se dogodilo sa crkvom Svetog Đurđa u Donjoj Sopotnici, dijelu
14 Goražda, zapravo?

15 O: Jedina srpska pravoslavna crkva koja je bila u Goraždu, ona se
16 nalazila n...nizvodno od rijeke Drine, n...na neka dva i po kilometra od grada.
17 Crkva Svetog Đurđa u Donjoj Sopotnici je uništena negdje oko 1. septembra 1992.
18 godine, dakle, tri-četiri dana nakon što su goraždanski Srbi na lijevoj obali
19 Drine napustali svoja ognjišta jer i crkva se nalazi na lijevoj obali, ovaj, ona
20 je uništena, a isti dan su uništena... uništen i parohijski dom u kome su živili
21 parosi goraždanski. Taj parohijski dom nalazi se u... u centru grada.

22 P: Crkva u Donjoj Sopotnici, to je otprilike ovo mjesto gdje mi vidimo
23
24
25
26
27
28
29
30

1 tu na karti, naime, samo Sopotnicu, to je na severo-istok, blago na severo-istok
2 od samog mjesta, od Goražda.

3 O: Od Go... od Goražda, ako krenemo nizvodno rijekom Drinom... da, evo
4 tu.

5 P: Malo smo previše otišli nizvodno. Nizvodno je, dakle, prema gore, na
6 stranici prema gore na karti.

7 E, tako. Sada ste se zaustavili. Dakle, odmah iznad ovog mjesta gdje
8 pokazivač, piše "Sopotnica".

9 O: Da, da.

10 P: U blizini ovog mjesta gdje piše "Sopotnica", zar ne?

11 O: Da, crkva je odma pored a... magistralnog puta ovog tu što je u...
12 odma pored magistralnog puta, dakle, u ne... u nepo...neposrednoj blizini,
13 pa...par metara pored magistralnog puta.

14 P: Možda da stavite recimo slova SG, tamo gdje je bila crkva.

15 O: [obeležava]

16 P: Hvala Vam.

17 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dobili smo ćirilicno "G".

18 G. STEWART: [simultani prevod] Mislim da to neće biti problem.

19 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ne, ne. To neće biti nikakav problem.

20 G. STEWART: [simultani prevod] Hvala Vam, gospodine. Ne bi imalo smisla
21 ni da sada stavljamo neku oznaku gdje je centar Sopotnice, jer to ne bi puno
22 koristilo.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Evo, ako mogu, ja... ja sam... ja inače pišem ćirilicu, a zbog
2 uvažavanja Suda i prijevoda, ja sam ovdje htio ći... latinicu i jedno je slovo
3 latinično, jedno ćirilično.

4 P: Neka vrsta kompromisa, da se tako kaže.

5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, jer bi S bio drugačiji. Ustvari,
6 dobar kompromis. Možemo sada nastaviti.

7 G. STEWART: [simultani prevod]

8 P: Da li je bilo džamija ili drugih muslimanskih zgrada koje su bile
9 uništene u opštini Goražde, uništene tokom 1992.?

10 O: Da, bilo je dosta džamija na području opštine Čajniče, u samom gradu
11 je bila samo jedna džamija, a u okolnim mjesnim zajednicama i selima bilo je
12 više njih. Ni jedna nije uništena, dakle, na području opštine Goražde, ali sam
13 maloprije propustio da kažem za crkvu da je spaljena, ono... rekao sam, a rek...
14 1994. godine, Centar javne bezbjednosti Sr...Srpsko Sarajevo pokrenulo je
15 krivičnu prijavu za uništenje te crkve koja je bila pod zaštitom države i koja
16 je veliki kulturni istorijski spomenik jer je tu bila prva štamparija na
17 Balkanu.

18 P: Iz 16. stoljeća, zar ne?

19 O: Da, da, da, iz 16. stoleća. Inače crkva potiče negdje iz... 1463.
20 dakle, iz 15. vijeka.

21 P: Samo da razjasnimo. Pitao sam Vas da li je bilo uništeno džamija u
22 Goraždu, a Vi ste u svom odgovoru rekli da je bilo mnogo džamija na teritoriji

23
24
25
26
27
28
29
30

1 Čajniča. Dakle, na neki način ste pomiješali opštine.

2 Zatim ste rekli: "Ni jedna nije bila uništena na teritoriji Goražda".

3 Zamoliću Vas da mi to razjasnite. Dakle, tokom 1992. i kasnije, kao
4 prvo, da li su u opštini Goražde bile uništene neke džamije ili druge
5 muslimanske zgrade?

6 O: Ni jedna džamija na području opštine Goražde nije uništena.

7 P: A za period 1992. i kasnije, koliko Vi znate, na teritoriju Čajniča?

8 O: Na teritoriji Čajniča su u... u...uništene džamije, ne znam tačno
9 kol'ko je bi... al' bi... neke su uništene.

10 P: Gospodine Stavnjak, u pravu sam ako kažem da ste Vi odslužili vojni
11 rok u JNA u periodu 1981. u Zagrebu i u Rijeci. Obadva mjesta se nalaze u
12 Hrvatskoj?

13 O: Da.

14 P: A zatim ste bili rezervni vodnik, ako se ne varam, iz JNA. Jesam li u
15 pravu?

16 O: Da.

17 P: Priključili ste se VRS-u nedugo nakon formiranja. Priključili ste se
18 negdje oko 20. maja 1992?

19 O: Da.

20 P: Niste bili mobilizirani, Vi ste pristupili dobrovoljno, je li tako?

21 O: Da.

22 P: Bili ste u pješadiji?

23 O: Da.

24

25

26

27

28

29

30

- 1 P: Koliko dugo ste bili pripadnik VRS-a?
- 2 O: Bio sam dakle, negdje krajem maja do... završetka i potpisivanja
3 dejtonskog mirovnog sporazuma, i moje... i praktično prestanak kao pripadnika
4 Vojske Republike Srpske je zvanično 1. april 1996. godine, jer je išlo
5 reducirano smanjenje tog kontingenta nakon "Daytona". Dakle, prvo su išla ona
6 najstarija godišta, pa sledeća i tako. Tako da sam ja bio u toj grupi od 1.
7 aprila 1996.
- 8 P: Da li ste od prvog dana u VRS-u već imali uniformu?
- 9 O: Ne... ne to bilo civil... uglavnom civili.
- 10 P: Mislim da su mi rekli da tu piše u transkriptu 1986. Vi ste
11 vjerovatno htjeli reći 1996., a i završilo 1986. Dakle, tu je ispalo -
- 12 O: 1. april 1996. godine je prestalo moje članstvo u Vojsci Republike
13 Srpske.
- 14 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Imamo obadva datuma, prvi put je bila
15 greška, a drugi put je ispravljeno u 1996.
- 16 G. STEWART: [simultani prevod] No sad je sve jasno.
- 17 P: Da se vratimo na uniformu. Bili ste na početku u civilnoj odjeći, da
18 li je u jednom trenutku bilo obavezno i da li ste dobili uniformu, a ako jeste,
19 kada?
- 20 O: Pa ne... ne...negdje tamo krajem... krajem mjeseca augusta - početkom
21 septembra 1992. godine.
- 22 P: Mijenjamo temu, gospodine Stavnjak. Kada ste Vi prvi puta u životu
23 sreli gospodina Krajišnika? Mislim na gospodina Momčila Krajišnika.
- 24 O: Pa pr... izjavio sam da sam ga prvi put vidio putem medija, kao
25 predsjednika Skupštine, tadašnje, Bosne i Hercegovine, a razumio sam pitanje,
26 kada sam uživo ga vidio, to je bilo krajem 19... tada smo se lično vidjeli,
27 dakle, da.
- 28 P: Da, gospodine Stavnjak, mi vidimo mnogo ljudi na televiziji, a nikad
29
30

1 ih ne upoznamo, ali konkretno Vas pitam: kada ste se baš sastali, sreli s njim?

2 O: Da, sa gospodinom Krajišnikom sam se sreo prvi put krajem 1994.
3 godine.

4 P: A gdje?

5 O: U Čajniču.

6 P: Kojom prilikom?

7 O: To je bilo, dakle, u kasnu jesen 1994. godine na otvaranju puta.

8 Dakle, obzirom da Srbi nisu mogli komunicirati, sve su im komunikacije u Čajniču
9 bile odsječene, samo je bila otvorena komunikacija prema Pljevljima u Crnoj
10 Gori. Srbi su tada napravili jedan sporedni put. Pravac tog pûta je Ustiprača...
11 Ustiprača - Miljeno - Čajniče. Odnosno, dionica Ustiprača - Miljeno je
12 napravljena -

13 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine, dozvolite da Vas zaustavim,
14 gospodine Stavnjak.

15 Meni je, naravno, jasno da postoje neki razlozi zbog čega je nova cesta
16 trebala da tamo ide, ali gospodina Stewarta zanima sastanak sa gospodinom
17 Krajišnikom i šta ste razgovarali s njim.

18 G. STEWART: [simultani prevod] Tako je.

19 P: Kada ste se susreli s gospodinom Krajišnikom, da li ste se samo
20 rukovali, duže razgovarali, nekoliko kratkih riječi; recite.

21 O: Pa kažem, gospodin Krajišnik je tada došao u... prvi put u Čajniče
22 kad sam ga ja i prvi put upoznao i sa njim sam se rukovao. To je bilo povodom
23 otvaranja ovog pûta.

24

25

26

27

28

29

30

1   A zašto je gospodin Krajišnik bio u Čajniču, ja mogu da kažem pred ovim
2 Sudom da je njega vjerovatno emotivno vezalo Čajniče, obzirom da je njegova
3 supruga iz Čajniča, od porodice Mičević iz mjesta Zabrk.

4   P: Dakle, na neki način ste kratko, ugodno porazgovarali sa gospodinom
5 Krajišnikom. Recite ako sam pogrešno to opisao ili -

6   O: A to je bila jedna... veća grupa, dakle, gospodin Krajišnik je bio u
7 grupi predstavnika vlasti Republike Srpske, tada Srpske Republike Bosne i
8 Hercegovine, a ja sam bio u lokalnom rukovodstvu opštine Čajniče koji su me tada
9 pozvali da prisustvujem povodom otvaranja ovog pûta.

10   SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Stewart, mi smo na sažetku iz
11 pravila 65ter vidjeli da se svjedok nekoliko puta još sastao sa gospodinom
12 Krajišnikom. Ako smatrate da je s njim detaljnije razgovarao ili da je bilo
13 nešto što bi nam moglo baciti jasnije svjetlo na ono što smo do sad čuli, onda
14 molim Vas, ispričajte nam o tome, ali ako ne, biće nam dosta ovo što ima u tom
15 sažetku. Ne znam da li je bitno da li ti sastanci glavnog odbora imaju neku
16 konkretnu vezu sa onim čime se mi bavimo. Ne želim Vam to onemogućiti, samo -

17   G. STEWART: [simultani prevod] Meni je to dovoljno, samo da završim.

18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 P: Dakle, gospodina Krajišnika ste, gospodine Stavnjak, vidjeli i na
2 sastancima glavnog odbora SDS-a tokom 1997., 1998. U to vrijeme ste Vi također
3 bili član Glavnog odbora, je li to tačno?

4 O: Da, ja sam... nisam tada bio član Glavnog odbora, ali sam doša...
5 dolazio jer sam bio zamjenik člana Glavnog odbora, tada... iz Čajniča i uglavnom
6 sam ja prisustvovao tim sjednicama Glavnog odbora. Znači 1997. ili... i 1998.
7 godine vidio sam gospodina Krajišnika na sjednicama Glavnog odbora, a poslednji,
8 dakle, naš susret je bio 1998. u Čajniču na predizbornom mitingu za vanredne
9 parlamentarne izbore u Bosni i Hercegovini kada je gospodin Krajišnik bio
10 kandidat za člana predsjedništva Bosne i Hercegovine.

11 P: Samo još nekoliko stvari, a onda da se vratim na one stvari koje sam
12 propustio iz Vašeg iskaza ranije. Da se vratimo na podjelu vlasti i razgovore u
13 vezi s time sa Vašim muslimanskim kolegama. Svojevremeno, Vi ste, dakle,
14 govorili o povezanosti između Vaše opštine i opštine Gacko o kojoj se govorilo
15 na sastanku ili skupu u hotelu "Koran". Kada su se vršili ti pregovori o podjeli
16 vlasti s muslimanima u Goraždu. Da li ste bili tokom tog vremena u kontaktu sa
17 Vašim kolegama iz SDS-a u Gackom?

18 O: A ne, samo u telefonskim razgovorima, informisali se da li su oni
19 dogovorili uspostavljanje lokalne vlasti u Gacku /sic/ i tako.

20 G. STEWART: [simultani prevod] Mi smo dostavili jedan dokument s
21 namjerom da bude uvršten u dokazni spis. Radi se o tablici dokaznih predmeta.

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Ima samo dvije stavke. Ovaj prvi dokument to je nešto što je nedavno
2 objelodanjeno prema pravilu 68. Jednostavno nismo imali mogućnosti da do sada
3 dođemo do prevoda na engleski, on je na B/H/S-u, tj. na srpskom.

4 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pitam se kako će sad jedan tim
5 Tužilaštva u kojem uglavnom ljudi govore engleski, kako će moći
6 identificirati... ne znam da li je to bilo objelodanjivanje prema pravilu 68
7 koje je oslobađajuće prirode ili ne, ali u svakom slučaju moglo bi se očekivati
8 da Tužilaštvo zna o čemu se radi.

9 G. STEWART: [simultani prevod] Ja mislim da Tužilaštvo ima resurse,
10 resurse o kojim ja mogu samo sanjati.

11 P: Gospodine Stavnjak, da razjasnimo o čemu se radi. Ustvari, zamolit ću
12 Vas da polako pročitate prvih nekoliko redova u zaglavlju, pa ćemo onda mi
13 dobiti prevod.

14 Dakle, predloženo mi je da dam ERN broj, to je 00596529-33.

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Imate to namjeru uvrstiti i u spis?

16 G. STEWART: /prevod engleskog transkripta: "Da, Časni sude."/

17 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Onda ćemo dodijeliti broj.

18 SEKRETAR: [simultani prevod] D90.

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 G. STEWART: [simultani prevod]
2 P: Gospodine Stavnjak, zamoliću Vas da pročitate ovih prvih nekoliko
3 redova u zaglavlju pa ćemo svi čuti prevod.
4 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Molim polako da čitate, jer Vas inače
5 prevodioci neće moći pratiti.
6 SVEDOK: Ja ispred sebe imam dokument, dakle, koji sam prvi put danas
7 vidio.
8 G. STEWART: [simultani prevod]
9 P: Ja se izvinjavam, samo sam htio provjeriti. U žurbi smo to
10 propustili. Ja se izvinjavam.
11 O: Al' evo, pokušat ću da ga, ovaj, pročitam i -
12 P: Samo zaglavlje, u ovom trenutku, gospodine.
13 O: Sr...Srpska demokratska stranka - stoji u zaglavlju, ratno
14 predsjedništvo srpske opštine Goražde, broj 02-163/92. Datum je 11.05.1992.
15 godine.
16 P: A zatim... ustvari, zamoliću Vas da odete na kraj teksta. Okrenite
17 stranicu, tamo se vidi jedno ime, vjerojatno osobe koja je sastavila ovaj
18 dokument. Molim Vas, pročitajte taj blok; dakle, titula i slično.
19 O: Ovaj akt je potpisao za ratno predsjedništvo, jer očigledno, dakle,
20 11.05. tragični sukob je počeo u Goraždu, predsjednik tog ratnog predsjedništva je
21 bio gospodin Stanko Stojanović i on je potpisao ovaj akt, koga ja lično
22 poznajem.
23 P: Malo ste nam to i obrazložili, ali Pretresno vijeće će zapravo biti
24
25
26
27
28
29
30

1 zahvalno što su saznali što se događalo.

2 G. STEWART: [simultani prevod] U svakom slučaju, časni Sude, ja se
3 bližim samom kraju, uz trenutak strpljenja samo da vidim... Bilo bi zapravo
4 zgodno da dozvolimo svjedoku da pročita u sebi dokument. Ima samo dvije
5 stranice.

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ne, možda bolje da to pročita naglas.

7 G. STEWART: [simultani prevod] Može.

8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da vidim samo na sat, da li bismo mogli
9 to prije pauze napraviti.

10 G. STEWART: [simultani prevod]

11 P: Dakle, gospodine Stavnjak, zamoliću Vas da pročitate tekst ovog
12 dokumenta...

13 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Polako.

14 G. STEWART: [simultani prevod] ...a prevodioci, koji sada imaju
15 primjerak, će to nama prevesti. Hvala i njima.

16 SVEDOK: Dakle, zaglavlje smo pročitali, a naslovljeno je, upućeno je
17 muslimanskom narodu opštine Goražde, muslimanskoj skupštini opštine Goražde.
18 Predmet - odgovor na upozorenje.

19 "Dobili smo upozorenje od predsjednika muslimanske opštine Goražde koga
20 srpski narod ne prizna kao predsjednika, niti njegovu vlast. U tekstu

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 upozorenja, takozvani predsjednik optužuje srpsko rukovodstvo i srpski narod za
2 agresiju i otpočinjanje sukoba, što nema veze sa istinom. On vjerovatno računa
3 da je odbrana srpskog naroda po njegovim kriterijima - agresija i da srpski
4 narod nema pravo da se brani.

5 Goraždanskoj javnosti je dobro poznato da su predstavnici srpskog naroda
6 učinili maksimalne napore da se postigne dogovor. O podjeli opštine na srpsku i
7 muslimansku i formiranje odvojene vlasti čime bi se sačuvao mir u Goraždu.

8 Ali je te dogovore opstruirala rukovodstvo Stranke demokratske akcije.
9 Svojom politikom i vlašću doveli su srpski narod u Goraždu u ponižavajući
10 položaj, zaveli teror i maltretiranje i prisilili ga da pobjegne iz grada i da
11 organizuje samoobranu.

12 Ni to nije bilo dovoljno pa su muslimanski ekstremisti iz redova Zelenih
13 beretki, Patriotske lige i HOS-a pod patronatom rukovodstva Stranke demokratske
14 akcije počeli da napadaju srpska sela i ubijaju nedužne građane, čime su
15 posegnuli za činom agresije i preuzeli odgovornost i krivicu za otpočinjanje
16 sukoba.

17 Sulude ideje rođene u glavama ekstremista dovele su do haosa u kome se
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 sada nalaze građani Goražda. I ovim zločinačkim činom su pokazali da dosledno
2 sprovode genocidnu politiku progona Srba odričući mu /sic/ pravo na samoodbranu.
3 Ovim se pokazalo da su razgovori koje su vodili sa srpskom stranom bili
4 najobičnija obmana i farsa iza koje su se krile zločinačke namjere.

5 Srpskom narodu su dobro poznate aktivnosti ekstremista Stranke
6 demokratske akcije i njihovi planovi. Raspoložemo sa dokazima da je u pripremi
7 takvih akcija učestvovao i jedan broj najvećih predstavnika opštinske vlasti i
8 Stranke demokratske akcije. O tome će i šira javnost biti uskoro obavještena.

9 Zbog ovakve politike koju vodi rukovodstvo Stranke demokratske akcije u
10 Goraždu stradaju nedužni građani - i Srbi, i Muslimani. Mnogi su prisiljeni da
11 bježe i traže spas van područja Goražda i to najčešće kod Srba u Srbiji koje je
12 ta ista politič... politika okarakterisala kao najveće dušmane i neprijatelje
13 muslimanskog naroda. Demokratija koju je zagovarao Hadžo Efendić i pokušao da
14 obmane Srbe, pokazala je svoje pravo lice. U takvoj demokratiji nije bilo mjesta
15 za srpski narod kao ravnopravan narod u ovoj opštini. Ovim putem se obraćamo
16 muslimanskom narodu da se odrekne politike koju vodi Hadžo Efendić i njegovo
17 najuže rukovodstvo u interesu svih građana Goražda, kao i da se odrekne
18 naoružanih ekstremista, da ih prisili na predaju oružja kako bi se stvorili
19 preduslovi za prestanak sukoba i uspostavljanje demokratske vlasti.

20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 U protivnom, i dalje će se nastaviti agonija koja je zadesila Goražde i
2 postala nepodnošljiva za sve građane. Srpski narod neće nikada prihvatiti
3 ultimatum i prijetnje Hadža Efendića i pokoriti se njegovoj apsolutističkoj
4 vlasti. Nastaviće i dalje da odlučno brani svoja vjekovna ognjišta, svoj ponos i
5 dostojanstvo po svaku cijenu.

6 Iz samog upozorenja Hadža Efendića očita je prijetnja nedužnim
7 zaro...zarobljenim građanima srpske nacionalnosti, ženama i starcima koje su
8 njegovi borovnici zatekli u njihovim stanovima i koje odvođe u nepoznatom pravcu
9 da će stradati ukoliko Srbi ne ispune njegov ultimatum i pokore se njegovoj
10 tiraniji.

11 On u ovom upozorenju nagovještava i akcije širih razmjera protiv Srba.
12 To je dokaz njegovih dobrih namjera i "blagostanja" koje nudi srpskom narodu.
13 Srpski narod ne koristi niti će koristiti... niti će se koristiti takvim metodama
14 ucjene jer mu to nije svojstveno. Istovremeno napominjemo da srpski narod kroz
15 istoriju nikada nisu plašile ucjene ni ultimatum ni od većih sila, a kamoli od
16 Hadža Efendića.

17 Nadamo se da će muslimanski narod naći snage da skloni rukovodstvo koje
18 ih je uvuklo u ovakvu situaciju jer je ono glavni uzročnik nastalih sukoba.
19 Nadamo se da će se naći poštenu i uglednu ljude koji će stati na čelo
20 muslimanskog naroda i izvesti ga iz ćorsokaka u koji ga je uveo Hadžo Efendić sa
21 svojom politikom, i koji će moći postići dogovor sa Srbima o mirnom demokratskom

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 životu, što bi bilo u opštem interesu cjelokupnog stanovništva opštine Goražde."

2 "Ratno predsedništvo, predsednik, gospodin Stojanović Stanko."

3 PREVODIOČ: /nedostaje simultani prevod/

4 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] To mi je poznato. Najpre bih želeo da
5 pohvalim svedoka. Mislim da je ovo prvi svedok koji je ovako lepo pročitao,
6 polako dve stranice, ali se u potpunosti slažem da prevođenje ne bi trebalo
7 ovako da se odvija. Stoga bismo možda trebali da razmislimo kako u budućnosti da
8 postupimo sa ovakvim dokumentima. Ja ne mogu to sada odmah rešiti, ali mislim da
9 treba da razmislimo o tome.

10 G. STEWART: [simultani prevod] Mi se ne možemo složiti s time, ali
11 prevod na engleskom je zvučao veoma dobro. Ali pragmatički gledano, mislim da
12 nema potrebe da imamo zvanični prevod, izuzev ukoliko Tužilaštvo ili veće smatra
13 da je to potrebno.

14 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, želeo bih da o tome razmislim jer bi
15 to značilo da odstupamo od toga, ukoliko je žalbenom veću potrebno da ovo
16 pogleda. Dakle, oni bi to morali da pročitaju iz transkripta, a ne bi imali
17 dokument da pogledaju.

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. STEWART: [simultani prevod] Upravo zato sam to i rekao. No u svakom
2 slučaju, ja se slažem sa Vama i zahvalan sam prevodiocima, a nadam se da Vam je
3 jasno koliko imam vremena da se nosim sa dokumentima koji su obelodanjeni. Treba
4 nam nešto manje od pet minuta, ali ne znam da li bolje da sad uradimo ili nakon
5 pauze.

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ako mislite da je to manje od pet minuta
7 onda mislim da možemo nastaviti pa ćemo videti dokle ćemo stići.

8 G. STEWART: [simultani prevod] Svakako.

9 P: Gospodine Stavnjak, hvala Vam na tome, ali bih želeo jednostavno da
10 Vas pitam sledeće: da li ste Vi taj dokument ranije videli?

11 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Mislim da je svedok već rekao da je ovo
12 bio prvi put.

13 G. STEWART: [simultani prevod] Oprostite.

14 P: Vi ste pročitali jedan dokument... imamo jedan dokument u rukopisu
15 ovde.

16 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dakle, uz ovu odštampanu verziju imamo i
17 dokument koji je u rukopisu koji, čini se da na početku i na kraju kaže upravo

18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 ono što imamo i u odštampanoj verziji. Strane će moći da utvrde da li je zaista
2 to jedno te isto. Ne znam da li su to dve verzije jednog te istog dokumenta.
3 Dakle, imamo dokument u rukopisu i odštampani dokument.

4 G. STEWART: [simultani prevod] To je ono što nam je bilo dostavljeno
5 tako da nismo se više upuštali u procenu ovog dokumenta.

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Čućemo ukoliko ima još nešto da se kaže
7 na tu temu.

8 G. STEWART: [simultani prevod] Hvala.

9 P: Gospodine Stavnjak, na osnovu Vaših saznanja Vi biste rekli da ono
10 što piše u tom dokumentu nije tačno.

11 PREVODILAC: Ispravka prevodioca: Da li ima bilo šta u tom dokumentu za
12 što biste Vi rekli da nije tačno?

13 O: Pa, n...ne bih imao nešto posebno, na brzinu ovako, ka... maloprije
14 kad sam čitao. Samo mogu, ako dozvolite, da prokomentarišem da se to o...od
15 uklapa, da tako kažem, u onu izjavu koju sam ja, s početka današnjeg
16 svjedočenja, rekao da su ti pregovori sa gospodinom Efendićom teški, mukotrpn i
17 na kraju nije došlo do dogovora. Dakle, ljudi koji su nasljedili mene i
18 gospodina Begovića u Srpskoj demokratskoj stranci u Goraždu nisu ni oni mogli
19 postići dogovor i došlo je do tog tragičnog sukoba. Ja, naravno, želim da kažem
20 da je gospodin Efendić, odnosno Stranka demokratske akcije u Goraždu najveću
21 odgovornost ima za taj tragičan sukob jer uvijek je odgovornost na onima koji
22 imaju apsolutnu vlast. U... u... tom trenutku u Goraždu apsolutnu vlast imala je
23 Stranka demokratske akcije. Dakle, morali su pokazati malo tolerancije i mislim
24 da je njihova odgovornost izuzetno velika.

25 P: Da li u ovom dokumentu koji ste nam upravo pročitali ima bilo šta za
26 šta biste rekli da nije fer prikazano?

27

28

29

30

1 O: Ne, nemam primjedbi na... uglavnom nemam primjedbi na tekst; nemam
2 nikakvih.

3 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, puno Vam hvala.

4 Ovdje imam još jedan dokument. To je poslednji. Ovo je druga stavka na
5 ovom spisku 2 /prevod engleskog transkripta: "od dva"/, tabulator 2, ERN broj
6 00495337.

7 P: Gospodine Stavnjak, ja ću pročitati šta ovde piše. Reč je o naređenju
8 Radovana Karadžića.

9 G. HARMON: [simultani prevod] Oprostite, mogu li samo da reagujem. Ovo
10 je dokazni predmet Tužilaštva 690.

11 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ovo mi je poznato jer ovde se vidi kako
12 je dostavljeno, zar ne? Svaka opština je ovo dobila.

13 G. HARMON: [simultani prevod] Upravo tako.

14 G. STEWART: [simultani prevod] To nam je veoma od pomoći. Nema potrebe
15 da se ovo uvrštava u spis.

16 P: Gospodine Stavnjak, recite nam da li ste ranije videli ovaj dokument?

17 O: Ne, prvi put danas gledam ovaj dokumenat.

18 G. STEWART: [simultani prevod] Nemam više pitanja, časni Sude.

19 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Hvala. Gospodine Harmon, možete li nam
20 reći koliko će Vam vremena biti potrebno za unakrsno ispitivanje?

21 G. HARMON: [simultani prevod] Rekao bih, časni Sude, otprilike sat i po.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] To znači?
2 G. HARMON: [simultani prevod] To je gruba procena.
3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Stavnjak, sada ćemo imati
4 pauzu od 25 minuta, pa ćemo onda nastaviti još nekih pola sata danas i nadamo se
5 da ćemo sutra završiti popodne, ne suviše kasno. U redu?
6 Nastavićemo sa radom za 25 minuta.
7 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Ustanite, molim.
8 ... Početak pauze 18.02h
9 ... Sednica nastavljena u 18.33h
10 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Izvolite sedeti.
11 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Na mom ekranu vidim da piše da smo na
12 poluzatvorenoj ili zatvorenoj sednici, a meni nije poznato da jesmo. No možda je
13 to samo na ekranu pisalo, na ekranu za kompjuter, ali ne i na video monitoru.
14 Gospodine Harmon, izvolite. Imamo još 25 minuta danas. Rečeno mi je
15 takođe da će nam biti potrebno pet minuta za neka administrativna pitanja na
16 kraju današnjeg pretresa.
17 Imate reč.
18 G. HARMON: [simultani prevod] Hvala, časni Sude.
19 Unakrsno ispituje g. Harmon
20 [Tužilac ispituje putem prevodioca]
21 P: Gospodine Stavnjak, dobar dan.
22 O: Dobar dan.
23 P: Gospodine Stavnjak, najprije bih želeo da Vam pokažem jednu kartu.
24 Časni Sude, ovo je karta iz dokaznog predmeta Tužilaštva P527 i molim da se
25 stavi na grafoskop. Da kažem za Veće, na ovoj karti se vidi Goražde i druge
26
27
28
29
30

1 opštine koje su danas bile pomenute.

2   Gospodine Stavnjak, da li imate pred sobom primerak ove karte?

3 Pogledajte sa strane, videćete da je na grafoskopu karta.

4   O: Samo m... Da, da.

5   G. HARMON: [simultani prevod] Molim poslužitelja da deo Goražde,
6 Čajniče, Foča, Sarajevo da se bolje vidi na grafoskopu. Hvala.

7   P: Gospodine Stavnjak, na ovoj karti vidimo da je opština Goražde između
8 opština Foča, Sarajevo, Rogatica, Rudo i Čajniče. Moje prvo pitanje je sledeće:
9 možete li nam reći koliko je Goražde udaljeno od Pala?

10   O: Oko devedes... 90 kilometara.

11   P: A koliko je udaljeno od Čajniča?

12   O: 20 kilometara.

13   P: A od grada Foča?

14   O: 33 kilometra.

15   P: A od grada Rogatica?

16   O: Od Rogatice negdje oko 30... 30-ak kilometara.

17   P: Hvala. Molim da pogledamo sada sledeći dokazni predmet. Zapravo ovo
18 treba da se uvrsti u spis. U gornjem levom uglu se vidi Goražde, ERN broj je
19 00482241.

20   SUDIJA ORIE: [simultani prevod] To će biti broj?

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1   SEKRETAR: [simultani prevod] P965, časni Sude.
2   SUDIJA ORIE: /prevod engleskog transkripta: "Hvala."/
3   G. HARMON: [simultani prevod] Ovo je deo onog popisa koji ste dobili
4 tako da bi ovo trebalo da bude P954.
5   SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dakle, nije potrebno da se uvrštava u
6 spis, tako da je 956 ponovo slobodan broj.
7   G. HARMON: [simultani prevod]
8   P: Gospodine Stavnjak, tokom glavnog ispitivanja, Vi ste Pretresnom veću
9 naveli neke statističke podatke koji se odnose na broj muslimana i Srba koji su
10 živeli u opštini Goražde i Vi ste nam rekli da je 12.200 Srba živelo u Goraždu i
11 27.500 Muslimana je živelo takođe u Goraždu. Ova karta koju ćete videti sa Vaše
12 leve strane, gospodine Stavnjak, se temelji na podacima iz popisa iz 1991.
13 godine i tu vidimo broj Hrvata je 80, zatim broj Srba je 9.843, broj Muslimana
14 je 26.296.
15   Da li se slažete da su ovo tačni podaci koji su dobijeni na popisu 1991.
16 godine, gospodine Stavnjak?
17   O: Pa da, uglavnom se mogu složiti jer ovaj iznos... Muslimani se...
18 broj Muslimana se slaže, negdje, tačno. A broj Srba je umanjen to je vjerovatno
19 što su se opredjeljivali kao ostali, Jugoslaveni, Crnogorci itd. Uglavnom, da.
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 P: Broj Jugoslovena koji su se tako definisali je 789, a ostali su 565.

2 Gospodine Stavnjak, molim da uzmete ovaj dokazni predmet u ruke i da ga
3 pogledate. Videćete da imamo ovde zelene tačke, zatim plave tačke. Zelene tačke
4 su muslimanska naselja, zaseoci, a plavom bojom su označeni srpski zaseoci. Ovo
5 se zasniva na popisu iz 1991. godine, gospodine Stavnjak.

6 G. HARMON: [simultani prevod] Ovime skrećem pažnju Veća isključivo iz
7 informativnih razloga.

8 Sledeći dokazni predmet neću pokazati svedoku. Reč je o dokaznom
9 predmetu 527, a ovde je bilo reči tokom iskaza o reci Drini, nekim potocima,
10 putevima, cestama i na ovom dokumentu se, časnih Sude, jasno vidi ovo geografsko
11 područje koje možda može biti važno za Pretresno veće.

12 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Na primer, da tu se vide i selo koje
13 nismo mogli maločas pronaći, Pargani. Nije baš najbolje imati ovakav tip slika,
14 ali radimo šta možemo.

15 G. HARMON: [simultani prevod] Potrebno je da se uvrsti u spis.

16 SEKRETAR: [simultani prevod] To će biti P965.

17 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Hvala. Nije li to jedna od onih karti
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Koja je...? A da, nije, nije. Izvolite nastavite.

2 G. HARMON: [simultani prevod] Ovo će možda biti od pomoći Pretresnom
3 veću, kako bi bolje uvidelo neke stvari koje ne može videti na osnovu drugih
4 karata.

5 P: Gospodine Stavnjak, Vi ste delimično govorili o fabrici "Pobjeda" u
6 kojoj su se delimično proizvodili eksplozivi, zar ne?

7 O: Da.

8 P: Da li je to jedina fabrika od vojnog značaja koja se nalazila u
9 opštini Goražde, ili pak ima i drugih?

10 O: Da... ta je isključivo bila vojna fabrika.

11 P: Kao takva, gospodine Stavnjak, ta fabrika je bila od strateškog
12 značaja za potencijalne borce u tom ratu, zar ne?

13 O: Da.

14 P: Vi ste govorili i o nekim ekstremnim grupama iz 1980-ih godina i Vi
15 ste rekli da je jedna od tih grupa bila ekstremna grupa Muslimana i rekli ste da
16 su neki ljudi bili uhapšeni. Možete li reći nešto više o toj grupi? Nešto više
17 osim onoga što ste već rekli. Da li su ljudi iz te grupe bili krivično gonjeni
18 zato što su bili protiv komunizma i predstavljali su pretnju postojećem poretku?

19 O: Koliko je... po mojim saznanjima iz štampe, otvoren je krivični
20 postupak protiv te grupe i dokazano je da su... dokaz je bio da... je glasio:
21 udruženje radi neprijateljske djelatnosti. Jer se pominjalo neko oružje. Dakle,

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 to su moja saznanja. Ali kompletna dokumentacija o tom krivičnom djelu postoji,
2 dakle, u... u nadležnim državnim... Državnoj bezbjednosti tadašnje Bosne i
3 Hercegovine.

4 P: Želeo bih da dobijem od Vas jedno pojašnjenje, gospodine Stavnjak. Vi
5 zapravo ne znate puno o ovoj grupi, dakle Vi lično. Zar ne?

6 O: Ne, ne znam puno.

7 P: Gospodine Stavnjak, zamolio bih da sada posvetimo pažnju jednom
8 sastanku koji se odigrao krajem 1990-e, nakon višestranačkih izbora, sastanku na
9 kojem ste Vi bili, u hotelu "Koren" na Palama. Recite mi, koja je bila svrha tog
10 sastanka ili skupa?

11 O: Svrha sastanka je bila da se pozovu svi rukovodioci stranaka na
12 lokalnom nivou Srpske demokratske stranke, da se napravi dogovor o partnerskom
13 /sic/ vlašću sa drugim političkim partijama u svim opštinama. Nakon... dakle,
14 nakon sprovedenih prvih višestranačkih izbora u Bosni i Hercegovini.

15 P: Tokom iskaza detaljno ste naveli strukturu toga kako su te grupe
16 trebale da izvrše podjelu vlasti. Prema Vašem iskazu, Vi ste se podijelili na
17 radne grupe, dakle, grupe tamo gdje je SDS imao manje od 30% /u engleskom
18 transkriptu: "20%"/ glasova, Vi ste otišli u tu grupu itd. Dok niste spomenuli
19 da je na kraju bila jedna gdje su Srbi dobili više od 70% /u engleskom
20 transkriptu: "75%"/ izbornih glasova.

21 Dakle, kada ste prisustvovali Vašoj radnoj grupi, dakle grupi za Goražde
22 - to je bilo manje od 30% glasova, recite, da li se razgovaralo o tome kako će
23 se izvršiti podjela funkcija i vlasti u opštini ili je ta grupa u kojoj

24

25

26

27

28

29

30

1 ste Vi sudjelovali, bila informisana o tome šta je bilo dogovoreno između
2 rukovodilaca na višoj razini - gospodina Izetbegovića, Kljujića i Karadžića, o
3 položajima i njihovoj podeli po opštinama i to ovisno o rezultatima izbora?

4 O: Ja sam lično prisustvovao tim razgovorima u grupi od opština koje su
5 imale manje od 30% osvojene vlasti i, konkretno, gospodin Ostojić, koji je tada
6 bio predsjednik Izvršnog odbora stranke, nam je dao te upute, dakle, da tražimo
7 poziciju predsjednika Izvršnog odbora i jedan od resora, u zavisno... svaka
8 opština nije imala isti broj resora, ali znači, u okviru onih 30%.

9 P: Dakle, gospodin Ostojić je bio taj koji je došao Vašoj radnoj grupi i
10 u biti Vam rekao koje funkcije ili položaje trebate da pokušate da dobijete u
11 Vašoj opštini, dakle u opštinama gdje su Srbi dobili manje od 30% glasova.

12 O: Da, upravo to što sam maloprije rekao, da uzmemo poziciju... da
13 pokušamo da dobijemo poziciju predsjednika Izvršnog odbora, a odeljenja resornih
14 u opštini... koliko... u zavisnosti od broja koliko ih ima, da tu, ovaj, uzmemo
15 30%. Dakle, da tražimo 30% onoliko kol'ko smo... kol'ko imamo učešća u vlasti.

16 P: Kada vam je gospodin Ostojić rekao za kojim položajima treba ići, da
17 li znate da li su ta uputstva bili rezultat nekih drugih razgovora koji su se
18 odvijali između gospodina Kljujića, doktora Karadžića i gospodina Izetbegovića?

19 O: Ja nemam tih saznanja.

20 P: Gospodin Ostojić, da li je on govorio u ime stranke SDS-a?

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Da.

2 P: Tokom svog iskaza rekli ste da su: sve opštine dobile uputstva i to
3 ovisno o omjeru glasova koje su dobijali.

4 Dakle, da li se u Vašoj opštini, kod Vas gospodine Stavnjak, da li su i
5 drugi predstavnici zatim se držali tih uputstava koje ste dobili od nadređenih
6 tijela u SDS-u?

7 O: Da, u okviru Srpske Demokratske Stranke, da.

8 P: Da li je bilo uobičajeno da opštinske vlasti slijede i drže se
9 uputstava koja dobiju od viših razina unutar Srpske demokratske stranke, da li
10 je to bio standardni postupak?

11 O: Pa u principu da, ali teško je to funkcionisalo u... u... u...
12 Potpuno je različito stanje u svim opštinama, tako da... da to nije... možemo
13 reći da... da praktično nije funkcionisalo.

14 P: Ono što sam Vas ja zapravo htio pitati, gospodine Stavnjak: u Vašoj
15 opštini, da li je Vaša opština se pridržavala uputstava koje su dobili od viših
16 razina iz SDS-a, kao što ste, recimo, uradili na ovom sastanku koji se odigrao u
17 hotelu "Koran"?

18 O: A u... u suštini mi smo se pridržavali toga, ali to nije bilo
19 opredeljujuće za konačan dogovor. To nije bilo opredeljujuće za konačan dogovor.

20 P: Da, da, razumijem, razumijem. Moje pitanje nije bilo to, malo se
21 razlikuje, zapravo. Ovo je, dakle, jedan primjer, nadam se da se slažete,
22 situacije u kojoj je SDS iz Vaše opštine dobio uputstva i onda se toga
23 pridržavao, je li tako?

24 O: Da, to su bila, možemo reći, načelna uputstva. Teško je to bilo u
25
26
27
28
29
30

1 praksi sprovesti da vi tačno uzmete onoliko vlasti kol'ko vam pripada, znate. To
2 je ipak jedan dogovor. Kako neko može izvagati koliko neka pozicija ima
3 procenata... vrlo je to teško.

4 P: Sada uopšteno govoreći, dakle, nije nužno povezano sa ovim primerom,
5 kada bi SDS sa više razine davao uputstva da se nešto uradi od strane opštinskih
6 vlasti, recimo, u Vašoj opštini, onda je praksa, barem u Vašoj opštini bila, da
7 se takvih uputstava držite. Da li sam sada u pravu?

8 O: Pa u principu, da.

9 P: Možete li se sjetiti nekog primjera kada su više razine vlasti SDS-a
10 dale neko uputstvo nekom članu ili stranci, SDS-u dakle, iz Vaše opštine, a da
11 se onda SDS iz opštine toga nije pridržavao?

12 O: Ne.

13 G. HARMON: [simultani prevod] Časni Sude, znam da imamo nešto o čemu se
14 treba razgovarati tokom posljednjih pet minuta, tako da mislim a bi ovo bio
15 dobar trenutak da napravimo pauzu.

16 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] U redu.

17 Gospodine Stavnjak, mi ćemo se morati pozabaviti jednim proceduralnim
18 pitanjem, tako da ćemo sada prestati sa radom s Vama. Željeli bismo da se
19 vratite sutra. Želim Vas upozoriti da ni sa kime ne razgovarate, bilo sa
20 Tužilaštvom, bilo sa Obranom, bilo sa prijateljima, sa porodicom, ni sa kime o
21 svom iskazu, ovom dosadašnjem, kao ni o onom što ćete govoriti sutra. Dakle,
22 vratićete se sutra.

23 Molim samo tajnika da proveri, mislim da je to u istoj sudnici. Dakle,
24 sutra u istoj sudnici u dva i petnaest. Zamolit ću sada poslužiteljicu da Vas
25 izvede iz sudnice. Hvala.

26 [Svedok se povlači]

27

28

29

30

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Stewart.

2 G. STEWART: [simultani prevod] Ja se nadam da neće biti nikakvih
3 poteškoća.

4 Sljedeći svjedok kojeg smo imali namjeru pozvati, gospodin Đorđević, ne
5 traže se zaštitne mjere. Plan je bio da on počne sa iskazom u srijedu ujutro. On
6 će doći danas uveče. Tek da Vam kažem to. Jasno je da sutrašnji cijeli dan
7 nećemo provesti sa ovim svjedokom.

8 E sad, situacija je ovakva - mislim da i Obrana i Tužilaštvo bi bilo
9 zadovoljno da nastavimo s radom sa novim svjedokom u srijedu ujutro. Ja bih ipak
10 htio čuti da li je i Vijeće takvog mišljenja.

11 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodin Harmon.

12 G. HARMON: [simultani prevod] Ja znam da su o tome razgovarali gospodin
13 Stewart i gospodin Tieger i situacija jeste takva /prevod engleskog transkripta:
14 "zadovoljavajuća za nas."/

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Naravno, Vijeće nije sasvim zadovoljno
16 što imamo samo dva svjedoka i mislim da bi trebalo paziti malo više na raspored,
17 ali uzevši u obzir činjenicu da imamo samo dva svjedoka ovog tjedna, onda neće
18 biti nikakvih problema da se jednostavno držimo rasporeda. Pretpostavljam,
19 naravno, gospodine Stewart, da ćemo sa svjedocima završiti ovaj tjedan.

20 G. STEWART: [simultani prevod] To ne bi trebala biti nikakva poteškoća.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Ja shvaćam što ste mi rekli i zahvaljujem se na odobrenju za ovaj tjedan.

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] U tom slučaju, prekinut ćemo sa radom do
3 sutra u 14.15h, u ovoj sudnici.

4 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Ustanite, molim.

5 ... Sednica završena u 18.57h.

6 Nastavak zakazan za utorak,

7 01.11.2005., u 14.15h.

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30